

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger

Domme

Taksationskommissionen

**Miljø- og
Fødevareklagenævnet**

Fredningsnævnet

Forslag

Dispensationer: sidst i filen med den nyeste til sidst

5. april 2024
Sagsnr.: 20/05391
IDADEG-NH

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

AFGØRELSE om fredning af arealer ved Skærum Ådal i Frederikshavn Kommune og Hjørring Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, jf. § 40.¹

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig dels afgørelse af 18. marts 2020 om at gennemføre fredning af arealer ved Skærum Ådal i Frederikshavn og Hjørring kommuner.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse om at gennemføre fredning af arealer ved Skærum Ådal i Frederikshavn Kommune og Hjørring Kommune på følgende ejendomme, der er afgrænset som vist på det medfølgende fredningskort, og som helt eller delvist omfatter følgende matrikelnumre:

3d, 7c, 7m og 7o, samt del af henholdsvis matr.nr. 1l, 5a, 5b, 5e, 11b, 20a, 21a, 40a, 40e, 40g, 40l, 41a, 41c, 41d og 7000g, Skærum By, Skærum,

del af matr.nr. 13b og 7000æ Lendum by, Lendum,

del af matr.nr. 1ax, 1ay, 1ba, 1bæ, 1cb, 4o og 7000a Eget Hgd., Skærum,

del af matr.nr. 6b, 7a, 13a og 13b, Den vestlige Del, Åsted.

Fredningen gennemføres med følgende bestemmelser, som herefter gælder for fredningen:

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**
Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
nh@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

- at sikre og forbedre forholdene for det vilde plante- og dyreliv, herunder særlig de lysåbne naturtyper med deres rige flora,
- at sikre og forbedre områdets landskabelige værdier,
- at skabe grundlag for naturpleje.

§ 2 Fredningsområdet

Fredningsområdet afgrænses som vist på kortbilag 1.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation fra fredningsnævnet, for eksempel i forbindelse med naturgenopretning/naturforbedring eller rekreativ anvendelse.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Arealer i landbrugsmæssig drift

Arealer på ejendommene, del af matr. nr. 5b Skærum By, Skærum, (lb.nr. 1), del af matr. nr. 21a, (lb.nr. 7), 7m Skærum By, Skærum, (lb.nr. 8), del af matr. nr. 41d Skærum By, Skærum (lb.nr. 9), del af matr. nr. 41c Skærum By, Skærum, (lb.nr. 10), del af 1cb Eget Hgd., Skærum, (lb.nr. 15) og del af matr. nr. 13a Den vestlige Del, Åsted, (lb.nr. 18) er på fredningstidspunktet i landbrugsmæssig drift. Arealerne ønskes udviklet i retning mod eng og overdrev og må derfor ikke tilplantes, omlægges, gødskes, sprøjtes eller lignende.

Beskyttet natur

Der må kun foretages ændringer i tilstanden af naturtyper, som er beskyttet, jf. naturbeskyttelseslovens § 3, når ændringerne har et naturforbedrende sigte. Der må således ikke gødskes, anvendes pesticider, omlægges eller jordbearbejdes, sås, plantes, drænes eller kalkes.

Skov

På skovarealer, der er vist ved almindelig skovsignatur på fredningskortet, er fredningen ikke til hinder for, at der foretages rydninger af hensyn til forbedring af udsigter og/eller genskabelse af lysåbne naturtyper.

§ 4 a Vandløb

Stk. 1. Vandløb inden for fredningen reguleres i henhold til de til enhver tid gældende regler herom i vandløbsloven, herunder vandløbsregulativets bestemmelser.

Stk. 2. Fredningen er ikke til hinder for etablering af sandfang, der ikke vil kræve dispensation fra fredningen.

§ 5 Byggeri m.v.

Stk. 1. Der må ikke opføres bygninger i området, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter tillige legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger.

Stk. 2. Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne, der i kortere perioder er nødvendige for skovdrift eller naturpleje.

Stk. 3. Fredningen er ikke til hinder for anbringelse af sædvanlige læskure for husdyr efter fredningsnævnets godkendelse af udformning, størrelse og placering. Deponering må ikke finde sted indenfor fredningsområdet.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Stk. 1. Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner, som f.eks. tårne, vindmøller, solcelleanlæg, tankanlæg, transformatorstationer, master o.l.

Stk. 2. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Dog kan eksisterende højspændingsledninger med fredningsnævnets godkendelse fornyes/renoveres i nødvendigt omfang af hensyn til forsyningssikkerheden. Uopsættelige reparationer kan ske uden fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 3. Arealerne må ikke benyttes til oplag, opstilling af udrangerede maskiner og lignende.

Stk. 4. Der må ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Stk. 5. Der må alene opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til hegning af husdyr. I skovene kan der opsættes sædvanlige hegn omkring nyplantninger og foryngelser, såfremt disse fjernes igen inden 10 år. Usædvanlig hegning er ikke tilladt, herunder f.eks. hjortehegn og hvide træhegn (hestehegn).

Stk. 6. Der kan efter enighed med lodsejerne og med fredningsnævnets godkendelse opsættes mindre informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden.

Stk. 7. Der kan med fredningsnævnets godkendelse af placering og udseende opsættes jagttårne og jagstiger.

Stk. 8. Der kan med fredningsnævnets godkendelse opstilles foderhække.

§ 7 Terrænændringer m.v.

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke fyldes op, graves eller planeres.

Stk. 2. Råstoffer må ikke udvindes, heller ikke til eget forbrug.

§ 8 Offentlighedens adgang

Stk. 1. Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og udyrkede og uhegnede arealer er således åbne for offentlighedens færdsel til fods, jf. naturbeskyttelseslovens kapitel 4.

Stk. 2. Stier kan etableres af plejemyndigheden efter aftale med lodsejerne og med fredningsnævnets godkendelse.

§ 9 Naturpleje

Plejen af områdets lysåbne, beskyttede naturtyper søges tilrettelagt, så den fremmer en lav vegetationshøjde ved græsningssæsonens afslutning, medmindre plejen udføres ved helårsgræsning.

§ 10 Plejemyndighed og plejeplaner

Stk. 1. Frederikshavn og Hjørring kommuner er plejemyndighed i fredningsområdet og kan gennemføre pleje af arealer i de respektive kommuner til opfyldelse af fredningens formål.

Stk. 2. Plejen gennemføres efter den gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, for tiden bekendtgørelse nr. 924 af 24. juni 2016 eller senere ændringer af denne.

Stk. 3. Plejemyndighederne udarbejder en plejeplan for det fredede område senest 2 år efter fredningens gennemførelse. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år.

§ 11 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride imod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om at gennemføre fredningen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. §

17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.² Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentliggjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, der har behandlet sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 10, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

²Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet, som ændret ved lov nr. 900 af 21. juni 2022 om ændring af museumsloven, lov om miljø- og Fødevareklagenævnet og forskellige andre love.

Indhold

1.	Indledning	7
2.	Baggrunden for fredningsforslaget	7
3.	Fredningens afgrænsning	7
4.	Beskrivelse af fredningsområdet	8
5.	Frednings- og planmæssige forhold.....	13
6.	Fredningsbestemmelser i fredningsforslaget.....	14
7.	Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig dels afgørelse.....	17
7.1	Fredningsnævnets behandling af sagen.....	17
7.2	Fredningsnævnets afgørelse	18
8.	Klager og bemærkninger til sagen.....	19
9.	Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling og afgørelse.....	20
9.1	Besigtigelse og offentligt møde	20
9.2	Indlæg efter besigtigelsen og det offentlige møde	21
9.3	Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger	22
9.3.1	Fredningens gennemførelse	22
9.3.2	Fredningens afgrænsning	23
9.3.3	Fredningens indhold.....	23
9.4	Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse	24

1. Indledning

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del, har den 18. marts 2020 truffet afgørelse om at gennemføre en fredning af arealer ved Skærum Ådal i Frederikshavn og Hjørring kommuner. Der er samtidig truffet afgørelse om erstatning i anledning af fredningen i en separat afgørelse.

Fredningssagen er rejst af Danmarks Naturfredningsforening ved skrivelse af 18. april 2017, som er modtaget ved fredningsnævnet den 20. april 2017.

Fredningen omfatter et areal på ca. 63 ha, som ejes af i alt 16 private lods- ejere bortset fra ca. 0,22 ha, som ejes af Frederikshavn Kommune og ca. 0,02 ha, som ejes af Hjørring Kommune.

Fredningsnævnet har den 14. december 2018 besluttet at forlænge fristen for afslutningen af sagen med 1 år, jf. naturbeskyttelseslovens § 37 a, stk. 3.

Fredningsnævnets afgørelse er i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 1, påklaget af én lodsejer (lb.nr. 7) til Miljø- og Føde- vareklagenævnet.

Fredningsnævnet har den 28. januar 2019 efter miljøvurderingslovens § 10, jf. § 8, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 1, nr. 1 og nr. 3, truffet afgørelse om, at der ikke er pligt til at udarbejde en miljøvurdering i forbindelse med behand- lingen af forslaget om fredning af arealer ved Skærum Ådal. Afgørelsen efter miljøvurderingsloven har været påklaget til Miljø- og Fødevareklage- nævnet, som den 18. februar 2020 har truffet afgørelse om, at der ikke kunne gives medhold i klagen.³

2. Baggrunden for fredningsforslaget

Det fremgår af forslaget, at baggrunden for fredningssagens rejsning er, at fredningsområdet rummer en usædvanlig righoldig natur, som på grund af ophør af traditionel landbrugsdrift er under tilgroning, hvilket er til fare for områdets lysåbne naturtyper og deres stadig meget rige flora. Med fred- ningsforslaget ønsker sagsrejsere at skabe grundlag for den naturpleje, som er nødvendig for at sikre og forbedre områdets enestående natur. Det frem- går desuden af fredningsforslaget s. 7, at også de landskabelige værdier taler for, at der er tale om et fredningsværdigt område.

3. Fredningens afgrænsning

Fredningen omfatter den øverste del af Skærum Ådal, som ligger inden for vejene Lendumvej, Slustrupvej, Mølbakvej og Albækvej, samt et mindre areal øst for Slustrupvej ved Budde Bæk og Sludstrup Bæk.

³ Sagsnr. 19/01034.

Forslaget omfatter primært de naturtyper i selve ådalen, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, i alt ca. 56 ha, i form af eng, mose, sø og vandløb i dalbunden og hede og overdrev på dalsiderne.

4. Beskrivelse af fredningsområdet

Det fremgår blandt andet om området i fredningsforslaget, at:

”[...]

Fredningsområdet ligger i den højtliggende, centrale del af Vendsyssel, som er et istidslandskab udformet af gletsjere fra nord og øst under sidste istid. Under den sene del af istiden har Vendsyssel været isfrit og har ligget som en ø i det nordlige Kattegat, som dengang var et koldt ishav. Vendsyssel begyndte at hæve sig efter at være blevet befriet for isens enorme vægt.

I takt med landhævningen, som i denne del af Danmark er på lidt over 50 meter, har Skærum Å eroderet sig dybt ned i jordlagene, som overvejende består af smeltevandssand og -ler. I fredningsområdet ligger dalbunden således nu omkring 25 meter over havet omgivet af op til 40 meter høje dalsider. Landhævning og erosion er stort set ophørt, og der er i stedet dannet aflejringer af tørv i dalbundens moser og enge.

Skærum Å tager sin begyndelse syd for Lendum i Ulvmose, som på ældre kort kaldes Uglmose. Den udgør sammen med Åsted Å de to hovedløb i Elling Å systemet, der løber ud i Kattegat lidt nord for Frederikshavn. Straks efter passagen under Mølbakvej løber Skærum Å sammen med Albæk i den sydlige ende af fredningsområdet. Herfra får åen sit karakteristiske udseende som naturligt mæandrerende vandløb, der over lange strækninger er forblevet fri for vandløbsregulering som udretning og uddybning.

Det er den kraftige landhævning i området, som har gjort det muligt for Skærum Å at erodere sig så dybt ned i terrænet. Der er herved opstået en V-formet dal med forholdsvis smal bund, hvor åens slyngninger rører skiftevis den ene og den anden dalside. Samtidig har en række væld og bække eroderet i dalens sider, så de mange steder står frem som ”falske bakker” afgrænset af sidedale og kløfter.

Denne udformning af landskabet gør, at terrænoverfladen kan vende mod alle verdenshjørner og have alle mulige hældninger. Da der desuden er stor variation i jordbund og fugtighed, findes der leveduligheder for en rigdom af plantearter med hver sine krav til voksested. Dermed opstår de mange forskellige vegetationstyper, som rummer et enestående planteliv med adskillige rødlistede, fredede og øvrige sjældne arter indenfor et forholdsvis lille område.”⁴

⁴ Fredningsforslaget s. 4.

Landbrugsdrift og naturpleje

Det fremgår om fredningsområdets landbrugsdrift og naturpleje i fredningsforslaget, at:

”Den smalle og våde dalbund med opstrømmende grundvand og de stejle dalsider er uegnede til egentlig dyrkning, og området har i stedet været anvendt til husdyrgræsning og høslæt. Disse gamle driftsformer har igennem et meget langt historisk forløb udviklet og bevaret ådalens lysåbne naturtyper. Det har ikke kunnet betale sig at udrette åens naturlige slyngninger, som derfor er meget smukt bevaret undtagen på det stykke, hvor åen drejer mod øst frem til Sludstrup Bro. Her er dalen noget bredere, åen er blevet rettet ud og en del af dalbunden har været opdyrket. [...]. Høslæt og græsning er ophørt i størstedelen af fredningsområdet, hvilket har ført til omfattende tilgroning [,,]. Der er for tiden kreaturgræsning på dalsiden i det nordvestlige hjørne af ådalen og på dele af arealet øst for Slustrupvej, mens de øvrige dele af området er uden pleje hverken i form af rydning, græsning eller høslæt.

Det er berettiget at betegne Skærum Ådal som enestående. Det gælder ikke alene i nordjysk sammenhæng, da det også på landsplan er vanskeligt at pege på ret mange ådale, som rummer en så stor artsrigdom og naturskønhed i en så uforstyrret tilstand. Bevarelsen af såvel landskabsværdierne som det rige planteliv er afhængig af, at der gennemføres en forbedret pleje. Det bør derfor prioriteres højt, at der skabes mulighed herfor. Det kan under de givne omstændigheder bedst ske ved en fredning, der giver Frederikshavn Kommune som naturforvaltende myndighed pligt til at udarbejde en plejeplan og ret til at gennemføre denne uden udgifter for lodsejerne.”⁵

Naturtyper

Fredningsområdet indeholder en mosaik af forskellige naturtyper, herunder eng, mose, overdrev, skov.

De nærmere karakteristika for vegetationstyperne inden for de forskellige naturtyper i fredningsområdet er beskrevet i bilag 5 til fredningsforslaget. Naturtyperne opdelt i hovedtyperne:

- Væld og vældprægede enge
- Sumpe, herunder vældprægede sumpe
- Enge på skrånende terræn
- Tørre og halvtørre overdrev
- Overdrev der er groet til med krat.

Af bilag 5 fremgår nærmere om de forskellige naturtyper:

⁵ Fredningsforslaget s. 7.

”Væld og vældprægede enge

Fra de højereliggende områder, såvel vest for som øst for Skærum Å, udspringer der adskillige væld, som sjældent, selv ikke i tørre sommerperioder, tørrer helt ud. Disse vældområder ligger ofte på stærkt skrånende terræn. Hvor disse vældpartier har været indlemmet i græsningsfenner, er bunden stedvist stærkt optrampet, hvilket er og har været medvirkende til, at der løbende er opstået minibiotoper, som er med til at fremme den plante-mæssige variation. Ud over den fysiske påvirkning forårsaget af dyrenes færden, har det ekstensive græsningstryk ligeledes været medbestemmende for, hvorledes de enkelte arter/planter har arrangeret sig i de tidvist stærkt forstyrrede væld. Græsningstolerante arter er, som ventet, dominerende. Syd for ejendommen Ørnvej er vældene af betydelig udstrækning. Her er der udviklet artsrige plantesamfund med et højt indhold af ualmindelige og halvsjældne blomsterplanter. Mest farvestrålende er vældene og vældene om foråret og i den tidlige sommer, hvor gule og blå farver er fremherskende. Allerede i april blomstrer Vorterod, Almindelig Guldstjerne og Eng-Kabbeleje. Senere afløses dette tidlige flor af arter som: Engblomme, Trævlekrone, Kødfarvet Gøgeurt, Sump-Hullæbe, Engkarse, Lancetbladet Høgeurt, Sump-Snerre, arter af Dueurt og forglemmigej-arterne Eng- og Sump-forglemmigej. Halvgræs- og græselementet er ligeledes fremtrædende. Fra denne gruppe af blomsterplanter kan fremhæves: Almindelig Star og Hirse-Star, Eng-Rapgræs coll., Almindelig Hvene og Kryb-Hvene, Vellugtende Gulaks, Mose-Bunke, Kamgræs og Hjertegræs.

Sumpe, herunder vældprægede sumpe

På fladere bund nær vandløbet afløses vældende og de vældprægede enge gradvist af sumpe, der stedvis fortsat er præget af gennemsivende vand. Frodigheden knyttet hertil er overordentlig stor, og plantevæksten har en tydelig dominans af højt voksende græsser og halvgræsser. Tagrør ses næsten overalt isprængt arter som Skov-Kogleaks, Eng-Rørhvene, Toradet Star, Mose-Bunke, Knold-Star, Lyse-Siv og Knop-Siv. Knyttet til dette frodige plantesamfund findes desuden betydelige forekomster af højt voksende urter som: Kål-Tidsel, Kær-Tidsel, Lådden Dueurt, Kær-Svovlrod, Smalbladet Mærke, Almindelig Mjødurt, Vild Kørvel, Krybende Baldrian, Langbladet Ranunkel, Eng-Brandbæger, Hamp-Hanekro, Skov-Hanekro og Almindelig Fredløs. I denne højt voksende vegetation findes der et bunddække af lavere plantearter. Dette bunddække bliver særlig veludviklet og artsrigt i områder, hvor der mere eller mindre hyppigt finder afgræsning sted. Knyttet hertil forekommer bl.a. følgende arter: Vestlig-Tuekogleaks, Krybende Hestegræs, Kryb-Hvene, Almindelig Rapgræs, Nyse-Røllike, Sværtevæld, Engkarse, Bukkeblad, Dusk-Fredløs, og de to mynte-arter: Ager- og Vand-Mynte samt deres fertile hybrid Krans-Mynte. Knyttet til habitatene ”den vældprægede sump” forekommer et par steder ét af ådalens mest interessante plantesamfund med et indhold, som det er beskrevet ovenfor, men som dertil rummer så interessante og ualmindelige arter som de to storer: Trindstænglet og Langakset Star, Knoldet Brunrod samt den landsdelssjældne Vellugtende Agermåne.

Enge på skrånende terræn

”Den ferske eng på skrånende terræn” adskiller sig fra ”den vældprægede eng” på væsentlige områder, hvilket tydeligt afspejler sig i floraindholdet. I kraft af et lavere vandindhold, der i perioder efterlader denne habitat tør eller halvtør, og en overflade, der ikke på samme måde er præget af kreaturtramp, fordeler arterne sig på helt anderledes måde, og engen domineres af en lang række arter, som kun i ringe omfang forekommer i de vældprægede samfund. Det græsagtige element består bl.a. af: Eng-Rapgræs coll., Rød- Svingel, Almindelig Kamgræs, Almindelig Hvene, Vellugtende Gulaks, Draphavre, Almindelig Hundegræs, Hjertegræs og Tandbælg. Desuden forekommer her arter som: Mark-Frytle, Bakke-Star, Bleg Star, Hare-Star, Hirse-Star, Håret Star, Blågrøn Star samt den halvsjældne Pigget Star. Af øvrige enkimbladede findes orkidéerne Plettet Gøgeurt, Skov-Gøgelilje og Bakke-Gøgelilje. Den sidstnævnte vokser hér på en af sine forholdsvis få indlands-overdrevslokaliteter i landsdelen og det visse år i mængde. De tokimbladede arter er ligeledes rigt til stede, i flæng kan nævnes: Almindelig Brunelle, Muse-Vikke, Smalbladet Vikke og Tofrøet Vikke, Gul Fladbælg og en række kløverarter (Bugtet-, Hvid- og Rød-Kløver), Hvid Anemone, Skovstjerne, Vorterod, Liden Skjaller, Almindelig Kællingetand, Djævelsbid, Blåhat, Glat Ærenpris, Læge-Ærenpris og Høst-Borst. Hvor engen i store dele af året er tør, ændrer plantesamfundet karakter og går gradvist over i overdrevsagtige samfund. Denne engtype beskrives under et med overdrevene nedenfor.

Tørre og halvtørre overdrev

Knyttet til overdrevene finder vi måske ådalens mest ejendommelige og værdifulde plantesamfund rigt på sjældne og halvsjældne arter. Overdrevene ligger for de flestes vedkommende på skrånende til stærkt skrånende terræn. Undtaget herfra er et mindre overdrev, som befinder sig i det foreslåede fredningsområdets nordligste del ind til Lendumvej. Dette område, der ud fra vegetationens sammensætning udgøres af en sandet og udvasket jordbund, har et stærkt hede-præg med rige forekomster af arter som: Hedelyng, Gul Snerre, Sand-Star, Katteskæg, Tandbælg, Håret Høgeurt, Almindelig Kongepen, Almindelig Røllike, Sølv-Potentil, Liden Klokke, Blåhat, Øjentrøst, Læge-Ærenpris, arter af Mælkebøtte samt Almindelig Guldendris. I dette plantesamfund forekommer desuden Bakke-Gøgelilje, Skov-Gøgelilje, Rødfrugtet Mælkebøtte coll., Pigget Star og den sjældne Løvefod, Blågrøn Løvefod. I områdets centrale del 350-400 meter syd for ejendommen ’Ørnhøj’ og knyttet til syd – og sydøst eksponerede stærkt skrånende bakkehæld findes et stort og velbevaret overdrevsareal med en meget artsrig vegetation. Hedelyng, Krybende Pil og Blåbær er almindeligt forekommende i en vegetation, der i øvrigt rummer nogle af ådalens sjældne og halvsjældne arter som: Bakke-Star, Almindelig Bakketidsel, Lav Tidsel, Guldblomme og Lav Skorsonér. Fra dette overdrev kan i øvrigt nævnes følgende arter: Græsbladet Fladstjerne, Almindelig og Femhannet Hønsertarm, Markarve, Rødknæ, Pimpinelle, Tormentil, Glat Løvefod, Bakke-

Forglemmigej, Krat-Fladbælg, Kantet og Prikbladet Perikon, Knold-Ranunkel, Lyng-Snerre, Gul Snerre, Bidende Stenurt, Hunde-Viol, Blåmunke og Lancet-Vejbred.

Overdrev der er groet til med krat

De øvrige arealer, der i det væsentlige omfatter de højereliggende overdrevspartier, der støder op til de dyrkede arealer vest for selve dalstrøget beliggende mellem dette og Albækvej, er til gengæld præget af en accelererende tilgroning med træer og buske, hvoraf mange er invasive (arter af gran, fyr og gyvel). Disse områder, der nu henligger som næsten uigennemtrængelige krat og kratagtig skov, rummede endnu ind til slutningen af 1980-erne mange 'lysommer' af overdrevskarakter, takket være ekstensiv afgræsning med ungkreaturer og en periodevis rydning af træagtig opvækst. Det var eksklusivt knyttet til disse lysåbne partier, at orkidéen Hvid Sækspore havde sine forekomster."

Plantearter

Der er som bilag 6 til fredningsforslaget udarbejdet en planteliste. Der er i alt opgjort 246 plantearter, heraf seks arter af karsporeplanter, 68 af enkimbladede planter, 134 af tokimbladede planter og 38 arter af træer, buske og dværgbuske.

Der er desuden redegjort for tidligere fund af vårstar, hvid sækspore, flipkrave, rank forglemmigej, kattefod, smuk perikon og skovarve.

Det fremgår af fredningsforslaget, at hvid sækspore er oprindeligt hjemmehørende og en af Danmarks sjældneste og mest truede plantearter. I midten af 1900-tallet havde den omkring 60 voksesteder, de fleste i Sydvestjylland og på Bornholm, mens den i dag kun findes tre eller fire steder i Jylland og i meget små bestande. På den baggrund er hvid sækspore blevet rødlistet i højeste kategori som kritisk truet. Den er desuden fredet som alle vilde, danske orkidéer.

Hvid sækspore blev opdaget i Skærum Ådal i 1988, hvor der i et enkelt område fandtes 12 blomstrende eksemplarer. Hele området blev finkæmmet det følgende år, og man fandt, at den vestlige dalside inden for fredningsområdet rummede landets største bestand af arten. Der blev oprettet tre dellokaliteter, hvor hvid sækspore blev optalt i de følgende år og sidenhen som en del af det daværende nationale overvågningsprogram for orkidéer. For at opretholde de lysåbne områder med lav vegetation, som er livsnødvendige for den kun 10-30 cm høje orkidé, blev der i et samarbejde mellem ejeren af ejendommen Ørnghøj og Nordjyllands Amt over flere år gennemført rydningsarbejder, som havde til formål at fastholde og udvide de lysninger, hvor den voksede.

Plejetiltagene, der fandt sted i slutningen af 1980'erne og i begyndelsen af 1990'erne, fordi den aftalte efterfølgende kreaturafræsning aldrig blev

gennemført. Allerede ét eller få år efter, at rydningsarbejderne var gennemført, havde en tæt opvækst domineret af højt voksende urter og buske som gederams, hindbær, gyvel og brombær erobret de nyligt ryddede lysninger. Den sidste hvid sækspore blev iagttaget i 2002.

Ifølge fredningsforslaget er der gode eksempler på, at orkideer kan dukke op på voksesteder, hvor de tilsyneladende har været forsvundet i mange år. De underjordiske dele af orkideer kan overleve ved symbiose med jordbundssvampe og fremspire på ny ved omhyggelig afslåning og fjernelse af overvegetation. Det fremgår af forslaget, at der stadig eksisterer en mulighed for at få hvid sækspore vækket til live igen i Skærum Ådal. Det skyldes, at dens oprindelige voksesteder stadig kan lokaliseres. Idet den er stærkt truet på nationalt plan, bør et forsøg herpå ifølge forslaget gennemføres.

Fortidsminder og kulturspor

Der er ingen registrerede fortidsminder eller kulturspor i fredningsområdet.

Offentlighedens adgang og friluftsliv

Størstedelen af fredningen består af udyrkede og uhegnede arealer med offentlig adgang i henhold til reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 4. Ved køb af dagfiskekort til Skærum Å, får man adgang til at færdes langs åen. Der er ingen offentligt tilgængelige stier i området.

Jagt

Fredningen er ifølge forslaget ikke til hinder for, at jagt kan foregå som hidtil, det vil sige med de begrænsninger, som i forvejen følger af, at størstedelen af området er § 3-beskyttede naturtyper, hvor fodring og udsætning af vildt ikke må finde sted.

Naturpleje og naturplejeaftaler

Der er ingen plejeaftaler i området. Det fremgår af forslaget, at med en fredning får naturplejemyndigheden ret til at foretage naturpleje på private arealer uden udgift for ejerne. Det kan f.eks. være relevant, hvor § 3-beskyttede arealer er groet til i krat, som ejerne ikke selv ønsker at rydde og hegne mv.

Råstofindvinding og vandindvindingsinteresser

Fredningsområdet ligger i et område med drikkevandsinteresser. Der er ikke udpeget råstofinteresse- eller graveområder inden for fredningsområdet.

Natura 2000-interesser

Området er ikke beliggende inden for et Natura 2000-område.

5. Frednings- og planmæssige forhold

Eksisterende fredninger

Der er ingen eksisterende fredninger inden for fredningsområdet.

Planmæssige forhold

Hele fredningsområdet ligger i landzone.

I Frederikshavn Kommunes Kommuneplan 2015 er Skærum Ådal udpeget som økologisk forbindelse og værdifuldt kulturmiljø.

6. Fredningsbestemmelser i fredningsforslaget

Fredningsforslaget indeholder følgende bestemmelser:

”§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at sikre og forbedre forholdene for det vilde plante- og dyreliv, herunder særlig de lysåbne naturtyper med deres rige flora,
- at sikre og forbedre områdets landskabelige værdier,
- at skabe grundlag for naturpleje.

§ 2 Fredningsområdet

Fredningsområdet afgrænses som vist på kortbilag 1.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation fra Fredningsnævnet, for eksempel i forbindelse med naturgenopretning/naturforbedring eller rekreativ anvendelse.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Arealernes drift og anvendelse skal tilrettelægges således, at fredningens formål opfyldes. For de vigtigste arealkategorier gælder følgende:

Arealer i landbrugsmæssig drift

Kun et enkelt areal på ca. 1.5 hektar er i landbrugsmæssig drift. Arealet ligger i vedvarende græs og afgræsses sammen med et naboareal, som er § 3-beskyttet overdrev. Arealet ønskes udviklet i retning mod overdrev og må derfor ikke tilplantes, omlægges, gødskes, sprøjtes eller lignende.

Beskyttet natur

Der må kun foretages ændringer i tilstanden af naturtyper, som er beskyttet jævnfør naturbeskyttelseslovens § 3, når ændringerne har et naturforbedrende sigte. Der må således ikke gødskes, anvendes pesticider, omlægges eller jordbearbejdes, sås eller plantes, drænes, kalkes, tilskudsfodres eller foretages udsætning eller fodring af vildt.

Skov

På skovarealer - vist med almindelig skovsignatur på fredningskortet – er fredningen ikke til hinder for, at der foretages rydninger af hensyn til forbedring af udsigter og/eller genskabelse af lysåbne naturtyper. Det kan eventuelt ske i medfør af plejeplanen (se § 10).

§ 5 Byggeri mv.

Der må ikke opføres bygninger i området, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter tillige legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger.

Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne, der i kortere perioder er nødvendige for skovdrift eller naturpleje.

Fredningen er ikke til hinder for anbringelse af sædvanlige læskure for husdyr efter Fredningsnævnets godkendelse af udformning, størrelse og placering. Deponering må ikke finde sted indenfor fredningsområdet.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, solcelleanlæg, tankanlæg, transformerstationer, master o.l. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Arealerne må ikke benyttes til oplag, opstilling af udrangerede maskiner og lignende. Der må ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Der må alene opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til hegning af husdyr. I skovene kan der opsættes sædvanlige hegn omkring nyplantninger og foryngelser såfremt disse fjernes igen inden 10 år. Usædvanlig hegning er ikke tilladt, herunder f.eks. hjortehegn og hvide træhegn (hestehegn).

Der kan efter enighed med lodsejerne og med Fredningsnævnets godkendelse opsættes mindre informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden.

§ 7 Terrænændringer mv.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke fyldes op, graves af eller planeres.

Råstoffer må ikke udvindes, heller ikke til eget brug.

§ 8 Offentlighedens adgang

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og udyrkede og uhegnede arealer er således åbne for offentlighedens færdsel til fods, jævnfør naturbeskyttelseslovens Kapitel 4.

Fredningen er ikke til hinder for, at stier kan etableres af plejemyndigheden efter aftale med lodsejerne og med Fredningsnævnets godkendelse.

§ 9 Naturpleje

Plejen af områdets lysåbne, beskyttede naturtyper tilrettelægges så den sikrer en lav vegetationshøjde ved græsningssæsonens afslutning, medmindre plejen udføres ved helårsgræsning. Tilgroning med træer og buske skal forhindres, og rydning af eksisterende opvækst kan ske efter nærmere anvisning i den til enhver tid gældende plejeplan.

§ 10 Plejemyndighed og plejeplaner

Frederikshavn Kommune er plejemyndighed i fredningsområdet og gennemfører pleje til opfyldelse af fredningens formål.

Såfremt en lodsejer eller forpagter ikke selv ønsker at gennemføre naturpleje, har kommunen ret til, efter forudgående drøftelse med ejeren, at udføre natur- og landskabspleje på privatejede arealer til opfyldelse af fredningens formål, jævnfør den gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, for tiden bekendtgørelse nr. 924 af 24. juni 2016 eller senere ændringer af denne.

Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan for det fredede område senest 1 år efter fredningens gennemførelse. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år.

Plejeplanen skal udmønte fredningens formål og redegøre for plejeforanstaltninger og eventuelle detailændringer i almenhedens adgangsret. Plejeplanen kan desuden indeholde forslag til etablering af enkle publikumsforanstaltninger.

Der skal gives lodsejere, forpagtere og Danmarks Naturfredningsforening ret til at udtale sig om forslaget til plejeplan.

Såfremt der er uenighed om indholdet af plejeplanen, forelægges de specifikke uenigheder for Fredningsnævnet til afgørelse, jævnfør ovennævnte bekendtgørelse.

§ 11 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride imod fredningens formål, jævnfør Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.”

7. Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig dels afgørelse

7.1 Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har den 5. juli 2017 holdt offentligt møde om fredningen og har den 4. april 2018 besigtiget fredningsområdet.

Under det offentlige møde og senere er der fremsat bemærkninger til fredningsforslaget.

Miljøstyrelsen har oplyst, at styrelsen anerkender, at der er naturværdier i ådalen og vil derfor ikke modsætte sig fredningen og adgangen til at foretage naturpleje. Styrelsen har anført, at bestemmelsen om forbud mod udsætning af vildt bør begrænses til steder, hvor det vil skade naturværdierne, og at ”skal”-bestemmelser i plejeplanen bør ændres til ”kan”-bestemmelser.

Frederikshavn Kommune har tilkendegivet, at kommunen er neutral over for, men svagt imod fredningsforslaget – ikke på grund af intentionerne bag forslaget, men på baggrund af den betydning en fredning vil få for kommunens økonomi. Kommunens holdning kan dog ændre sig, hvis der kommer bedre tilskudsmuligheder til naturpleje. Der er ikke indgået frivillige plejeaftaler med lodsejere, men der er ifølge kommunen ikke noget juridisk til hinder herfor. Kommunen ser endvidere gerne, at fredningen tillægges bonusvirkning i forhold til naturbeskyttelseslovens § 3 for derved at forhindre dobbeltbehandling af forslag i dels kommunalt, dels fredningsmæssigt regi. Kommunen er særligt opmærksom på formuleringen om til-ladte hegn i fredningen, herunder om formuleringen er for snæver i forhold til skovbruget, og kommunen ser gerne bestemmelsen om hegning konkretiseret.

Dansk Botanisk Forening har tilkendegivet, at kun en fredning kan sikre fortsat tilstedeværelse af de vigtige planter i området.

Danmarks Naturfredningsforening har på forespørgsel som sagsrejsers oplyst, at der er adgang for lodsejerne til at gennemføre egen afgræsning som pleje, men at et problem vil kunne være at etablere en hegning midt inde i en større hegning. Det er endvidere oplyst, at der ikke ved fredningsforslaget er lagt hindringer i vejen for at vedligeholde drænledninger.

En række lodsejere (lb.nr. 5, 7, 13, 14) har anført, at de er imod en fredning, men vil være indstillet på at indgå frivillige aftaler om pleje af området. Fredningsforslaget er endvidere ifølge lodsejerne rejst på et spinkelt grundlag, hvor sagsrejsers alene har en forhåbning om, at der fortsat er en frøpulje

i jorden. Ifølge lodsejer med lb.nr. 7 er der på matr.nr. 21a, Skærum by, Skærum, nord for Lille Albæk, agerjord i større omfang end det areal, der fremgår af fredningskortet.

Frederikshavn Kommune har den 2. september 2017 fremsendt en oversigt over de restriktioner, der gælder for Skærum Ådal og sammenholdt denne oversigt med de restriktioner, der fremtidigt vil blive pålagt arealerne, hvis fredningen gennemføres.

Miljøstyrelsen har den 10. oktober 2017 fremsendt forslag til justering af fredningsbestemmelsernes ordlyd og indhold, som sagsrejsen senere har tilsluttet sig.

Frederikshavn Kommune har den 20. september 2018 oplyst, at der kun er fremkommet ønske om ny § 3-registrering fra lodsejer med lb.nr. 7.

Ved brev af 28. juni 2019 har Frederikshavn Kommune oplyst, at en registreringen af beskyttet mose på matr.nr. 21a og matr. nr. 11b Skærum By, Skærum (lb.nr. 7) ikke kan fastholdes og derfor er blevet afregistreret.

Danmarks Naturfredningsforening har ved mail af 26. august 2019 meddelt, at man som sagsrejsen har valgt at udtage det afregistrerede areal af fredningsforslaget. Der er herefter udarbejdet et nyt fredningskort og sket en tilretning af areal- og lodsejerlisten.

7.2 Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet har den 18. marts 2020 enstemmigt truffet afgørelse om at gennemføre en fredning af de arealer i Skærum Ådal, der fremgår af det reviderede fredningskort, dateret marts 2020.

Fredningsnævnet har udtalt, at fredningsområdet indeholder en usædvanlig righoldig og oprindelig natur, som efter ophør af traditionel landbrugsdrift er under tilgroning. Fredningen bør gennemføres for at sikre og forbedre forholdene for det vilde plante- og dyreliv, herunder særlig de lysåbne naturtyper med deres rige flora, for at sikre og forbedre områdets landskabelige værdier, og for at skabe grundlag for naturpleje.

Fredningsnævnet har ændret fredningsbestemmelsen i forslaget § 4 om arealernes drift og anvendelse, således at forbuddet mod udsætning og fodring af vildt udgår. Fredningsnævnet har endvidere i bestemmelsen præciseret, hvilke matrikler, der på fredningstidspunktet er i landbrugsmæssig drift.

Fredningsnævnet har ændret bestemmelserne om naturpleje, plejemyndighed og plejeplan (§ 9 og § 10), således at de følger reglerne i plejebekendtgørelsen, som foreslået af Miljøstyrelsen og med tilslutning fra Danmarks Naturfredningsforening.

Fredningsnævnet har vurderet, at der ikke er grundlag for at tilføje fredningsbestemmelser om bonusvirkning, idet der ikke i sagen foreligger konkrete projekter med en tilstrækkelig detaljeringsgrad, der gør det muligt at vurdere konsekvenserne heraf i forbindelse med behandlingen af fredningsforslaget.

8. Klager og bemærkninger til sagen

Klage fra lb.nr. 7

Lodsejer med lb.nr. 7, Jørgen Jensen, som er repræsenteret ved konsulent, har den 26. maj 2020 fremsendt en uddybende klage.

Klager opfordrer Miljø- og Fødevarerklagenævnet til at afvise fredningen, da han er positivt indstillet overfor naturpleje og gerne vil indgå i frivillige aftaler om afgræsning og lignende.

Klager har oplyst, at han hidtil har haft en MVJ-aftale om afgræsning i ådalen, og at det var nærliggende at bygge videre herpå med frivillige aftaler.

Der er ifølge klager ikke forsøgt indgået frivillige aftaler, men klager finder, at Danmarks Naturfredningsforening har fremsat et fredningsforslag, som gør det muligt at vedtage en plejeplan i henhold til naturbeskyttelseslovens regler.

Klager bemærker endvidere, at idet området ikke er Natura 2000-område, vil der ikke være de store støttemuligheder til plejeforanstaltninger i området. Da Frederikshavn Kommune har tilkendegivet, at kommunen med de kendte og nuværende støttemuligheder ikke har økonomi til at bekoste stor naturpleje, mener klager, at de øvrige tiltag, der gøres med fredningen, derfor antageligt kommer til at stå alene.

Klager har endelig anført, at da der også er andre lodsejere, der er villige til at indgå i frivillige plejeaftaler, bør dette undersøges nærmere i stedet for at gennemføre fredningen.

Endelig har klager anført, at fredningen indeholder et forbud mod indvinding af sand og grus til eget forbrug. Forbuddet betyder, at klager fremover bliver afskåret fra at udnytte adgangen til indvinde op til 200 m³ sand/grus årligt. Klager har anført, at fredningen ikke bør forhindre indvinding af råstoffer til eget brug, og at indvindingen ikke er et problem for Skærum Ådal.

Bemærkninger fra Energinet

Energinet har den 25. februar 2020 oplyst, at der i fredningsafgørelsen ikke ses at være taget hensyn til, at der er to eksisterende 150 kV luftledninger, som begge delvist krydser det fredede område. Luftledningerne er ifølge Energinet en del af Danmarks overordnede eltransmissionsnet og en vital del af elforsyningen henholdsvis til og fra Frederikshavn og omegn, og det

er således vigtigt for elforsyningssikkerheden, at Energinet altid kan tilgå anlægget for vedligeholdelse samt foretage nødvendig renovering.

Energinet har været i dialog med fredningsnævnets formand om problemet. Formanden har ifølge Energinet oplyst, at fredningsnævnet ikke har været opmærksomt på de pågældende luftledninger, og at det antageligt beror på en forglemmelse, at der ikke i afgørelsen er taget højde for problematikken.

Energinet har anmodet om, at forholdet medtages i Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af sagen, således at teksten i afgørelsen tilpasses og tilføjes en passus om eksisterende højspændingsledning, som f.eks.: ”den eksisterende højspændingsledning kan fornys/renoveres i nødvendigt omfang af hensyn til forsyningssikkerheden”.

9. Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling og afgørelse

I sagens behandling har Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer deltaget: Birgitte Egelund Olsen (formand), fhv. landsdommer Eva Staal og landsdommer Anne Bendfeldt Westergaard, samt de læge medlemmer, Lene Hansen, Kristian Pihl Lorentzen, Maria Temponeras og Jens Vibjerg.

9.1 Besigtigelse og offentligt møde

Miljø- og Fødevareklagenævnet besigtigede den 12. maj 2022 fredningsområdet og holdt samme dag offentligt møde om sagen.

Sagsrejser redegjorde under besigtigelsen og ved det offentlige møde for forslaget om fredning af arealer ved Skærum Ådal.

Miljøstyrelsen udtalte, at området rummer store naturværdier, som i dag er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, men at det er hensigtsmæssigt at sikre, at området på længere sigt kan plejes, og at en fredning af området skal vurderes i det lys.

Lodsejer med lb.nr. 1 udtrykte under besigtigelsen ønske om, at fredningsgrænsen på hans ejendom ændres, så denne løber langs matrikelskel og dermed bliver let at se i landskabet.

Der var på det offentlige møde indlæg om den fremtidige pleje af fredningsområdet, herunder om muligheden for fortsat at kunne oppebære hektarstøtte og for at kunne opsætte fodringsanordninger til naturplejende dyr.

Der var på det offentlige møde endvidere indlæg om fredningens betydning for muligheden for oprensning af Skærum Å, herunder at der ikke kan etableres et sandfang uden dispensation fra fredningen.

Der var på det offentlige møde tillige indlæg om forløbet op til fredningssagens rejsning og forud for fredningsnævnets afgørelse i sagen. Lods-ejerne tilkendegav, at de ikke var blevet inddraget i tilstrækkeligt omfang,

og at der kunne være opnået bedre løsninger med en mere inddragende dialog mellem lodsejerne, sagsrejser og fredningsnævnet.

9.2 Indlæg efter besigtigelsen og det offentlige møde

Efter besigtigelsen og det offentlige møde foretog Miljø- og Fødevareklagenævnet høringer af lodsejerne med lb.nr. 1 og 7 vedrørende konkrete forhold på deres ejendomme.

Ændring af fredningsgrænsen ved Ørnhøj hos lodsejer med lb.nr. 1

Miljø- og Fødevareklagenævnet anmodede den 23. juni 2022 om bemærkninger fra lodsejer med lb.nr. 1 til, at nævnet, for at imødekomme lodsejers ønske om at tydeliggøre afgrænsningen af fredningen, påtænkte at ændre forløbet af fredningsgrænsen, således at denne vil løbe langs skellet mellem matr.nr. 5b og matr.nr. 7e, begge Skærum By, Skærum, og flugte med denne skellinje til den rammer matr.nr. 7b, Skærum by, Skærum i vest.

Lodsejeren med lb.nr. 1 meddelte ved e-mail af 25. august 2022, at den foreslåede ændring kan accepteres.

Sagsrejser har ikke haft bemærkninger til den foreslåede ændring af fredningsgrænsen. Der er heller ikke modtaget bemærkninger fra Frederikshavn Kommune og Miljøstyrelsen.

Ændring af fredningsgrænsen ved sandgravningsområde på matr.nr. 21a, Skærum By, Skærum, hos lodsejer med lb.nr. 7

Miljø- og Fødevareklagenævnet anmodede den 28. juni 2022 lodsejer med lb.nr. 7 om at oplyse, hvor lodsejer havde gravet sand, samt i hvilke år gravningen havde fundet sted.

Lodsejers repræsentant oplyste i mailbrev af 16. november 2022, at der igennem mange år har været gravet sand på et areal på ca. 2.100 m², der er udpeget som hede, på matr.nr. 21a, Skærum By, Skærum.

Miljø- og Fødevareklagenævnets sekretariat foretog den 22. februar 2023 en besigtigelse af arealet på matr.nr. 21a, Skærum By, Skærum. På baggrund af besigtigelsen foretog nævnet den 24. februar 2023 høring af klager, sagsrejser, Miljøstyrelsen og Frederikshavn Kommune om muligheden for at lade arealet udgå af fredningen.

Sagsrejser og Miljøstyrelsen har tilsluttet sig, at det pågældende område kan udgå af fredningen. Sagsrejser har desuden bemærket, at arealet reelt ikke længere opfylder kriterierne for at være beskyttet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 3.

Klager har tillige tilsluttet sig, at det pågældende område kan udgå af fredningen. Klager har endvidere fremsat en række bemærkninger om tilpasning af fredningsgrænsen på andre af klagers arealer, idet det bl.a. foreslås,

at arealer, som ikke er beskyttet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 3, bør udgå af fredningen.

9.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 1, kan fredningsnævnets afgørelse efter § 40 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Endvidere følger det af naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, at Miljø- og Fødevareklagenævnet kan ændre fredningsnævnets afgørelse, herunder fredningens geografiske udstrækning, fredningsbestemmelserne og erstatningen. Dette gælder, uanset hvem der har rejst fredningssagen eller påklaget fredningsnævnets afgørelse, og uanset fredningsforslaget og de forslag og krav, der er fremført for fredningsnævnet og Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, kan der gennemføres fredning af landarealer til varetagelse af de formål, der er nævnt i naturbeskyttelseslovens formålsbestemmelse i § 1:

”§ 1. Loven skal medvirke til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Stk. 2. Loven tilsigter særligt

- 1) at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier,
- 2) at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser, og
- 3) at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.”

Efter naturbeskyttelseslovens § 38 skal en fredning indeholde en bestemmelse om formålet med fredningen. Ifølge § 38, stk. 3, kan en fredning gå ud på bevaring af den nuværende tilstand eller tilvejebringelse af en bestemt tilstand, der herefter skal bevares, og den kan regulere offentlighedens færdsel i området. Af § 38, stk. 4, fremgår, at en fredning kan indeholde de bestemmelser, herunder de påbud og forbud vedrørende arealernes anvendelse, der skønnes nødvendige, for at fredningsformålet kan opnås.

9.3.1 Fredningens gennemførelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at fredningen af arealer ved Skærum Ådal skal gennemføres. Nævnet har lagt vægt på, at området er fredningsværdigt grundet dets usædvanligt righoldige natur og landskabelige værdier. Nævnet har desuden vurderet, at fredningsområdet er truet af tilgroning, og at fredningen bør gennemføres for at sikre og forbedre forholdene for områdets naturtyper, herunder ved at forbedre mulighederne for

at gennemføre naturpleje af området. Nævnet tilslutter sig således fredningsnævnets begrundelse for at frede.

9.3.2 Fredningens afgrænsning

Miljø- og Fødevareklagenævnet tiltræder den af fredningsnævnet fastsatte afgrænsning af fredningen, dog med de ændringer, der følger nedenfor.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har af hensyn til en bedre arrondering af fredningsområdet besluttet at ændre fredningsgrænsen ved Ørnhøj hos lodsejer med lb.nr. 1. Fredningsgrænsen løber herefter langs skellet mellem matr.nr. 5b og matr.nr. 7e, begge Skærum By, Skærum, og flugter med denne skellinje til den rammer matr.nr. 7b, Skærum by, Skærum i vest.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har desuden besluttet at udtage et areal beliggende nordligt på matr.nr. 21a, tæt ved skellet til matr. nr. 20a, begge Skærum By, Skærum, hvor der ifølge lodsejer med lb.nr. 7 indvindes sand til eget forbrug. Nævnet har lagt vægt på, at der er tale om et mindre areal, der ikke har særlige naturmæssige og landskabelige værdier, og at arealet, uanset registreringen som § 3-beskyttet hede, ikke ses at opfylde størrelseskriteriet på mindst 2.500 m² for at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Nævnet har endvidere lagt vægt på, at området ligger i periferien af fredningsområdet og desuden ikke har en naturlig, landskabsmæssig tilknytning til det øvrige fredningsområde.

Den ændrede fredningsgrænse fremgår af fredningskortet.

9.3.3 Fredningens indhold

Miljø- og Fødevareklagenævnet har besluttet, at der efter § 4 Arealernes drift og anvendelse indsættes følgende nye bestemmelse:

”§ 4 a Vandløb

Stk. 1. Vandløb inden for fredningen reguleres i henhold til de til enhver tid gældende regler herom i vandløbsloven, herunder vandløbsregulativets bestemmelser.

Stk. 2. Fredningen er ikke til hinder for etablering af sandfang, der ikke vil kræve dispensation fra fredningen.”

Miljø- og Fødevareklagenævnet har på baggrund af henvendelsen fra Energinet besluttet at ændre fredningsbestemmelsernes § 6, stk. 2, således at der efter sætningen ”Der må ikke føres luftledninger over arealerne.” indsættes:

”Dog kan eksisterende højspændingsledninger af hensyn til forsyningssikkerheden fornyes/renoveres i nødvendigt omfang med fredningsnævnets godkendelse. Uopsættelige reparationer kan ske uden fredningsnævnets godkendelse.”

Miljø- og Fødevareklagenævnet har desuden besluttet, at fredningen ikke skal være til hinder for etablering af jagttårne, jagstiger og foderhække til naturplejende dyr, men at etablering af disse af hensyn til de landskabelige værdier i fredningen kun kan ske med fredningsnævnets forudgående godkendelse af placering og udseende. Følgende bestemmelser tilføjes som følge heraf til § 6:

”Stk. 7. Der kan med fredningsnævnets godkendelse af placering og udseende opsættes jagttårne og jagstiger.

Stk. 8. Der kan med fredningsnævnets godkendelse opstilles foderhække.”

9.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig dels afgørelse af 18. marts 2020 om at gennemføre fredning af arealer ved Skærum Ådal i Frederikshavn og Hjørring kommuner.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse om at gennemføre fredning af Skærum Ådal i Frederikshavn Kommune og Hjørring Kommune på følgende ejendomme, der er afgrænset som vist på det medfølgende fredningskort, og som helt eller delvist omfatter følgende matrikelnumre:

3d, 7c, 7m og 7o, samt del af henholdsvis matr.nr. 1l, 5a, 5b, 5e, 11b, 20a, 21a, 40a, 40e, 40g, 40l, 41a, 41c, 41d og 7000g, Skærum By, Skærum,

del af matr.nr. 13b og 7000æ Lendum by, Lendum,

del af matr.nr. 1ax, 1ay, 1ba, 1bæ, 1cb, 4o og 7000a Eget Hgd., Skærum,

del af matr.nr. 6b, 7a, 13a og 13b, Den vestlige Del, Åsted.

Fredningen gennemføres med følgende bestemmelser, som herefter gælder for fredningen:

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at sikre og forbedre forholdene for det vilde plante- og dyreliv, herunder særlig de lysåbne naturtyper med deres rige flora,
- at sikre og forbedre områdets landskabelige værdier,
- at skabe grundlag for naturpleje.

§ 2 Fredningsområdet

Fredningsområdet afgrænses som vist på kortbilag 1.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation fra fredningsnævnet, for eksempel i forbindelse med naturgenopretning/naturforbedring eller rekreativ anvendelse.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Arealer i landbrugsmæssig drift

Arealer på ejendommene, del af matr. nr. 5b Skærum By, Skærum, (lb.nr. 1), del af matr. nr. 21a, (lb.nr. 7), 7m Skærum By, Skærum, (lb.nr. 8), del af matr. nr. 41d Skærum By, Skærum (lb.nr. 9), del af matr. nr. 41c Skærum By, Skærum, (lb.nr. 10), del af 1cb Eget Hgd., Skærum, (lb.nr. 15) og del af matr. nr. 13a Den vestlige Del, Åsted, (lb.nr. 18) er på fredningstidspunktet i landbrugsmæssig drift. Arealerne ønskes udviklet i retning mod eng og overdrev og må derfor ikke tilplantes, omlægges, gødskes, sprøjtes eller lignende.

Beskyttet natur

Der må kun foretages ændringer i tilstanden af naturtyper, som er beskyttet, jf. naturbeskyttelseslovens § 3, når ændringerne har et naturforbedrende sigte. Der må således ikke gødskes, anvendes pesticider, omlægges eller jordbearbejdes, sås, plantes, drænes eller kalkes.

Skov

På skovarealer, der er vist ved almindelig skovsignatur på fredningskortet, er fredningen ikke til hinder for, at der foretages rydninger af hensyn til forbedring af udsigter og/eller genskabelse af lysåbne naturtyper.

§ 4 a Vandløb

Stk. 1. Vandløb inden for fredningen reguleres i henhold til de til enhver tid gældende regler herom i vandløbsloven, herunder vandløbsregulativets bestemmelser.

Stk. 2. Fredningen er ikke til hinder for etablering af sandfang, der ikke vil kræve dispensation fra fredningen.

§ 5 Byggeri m.v.

Stk. 1. Der må ikke opføres bygninger i området, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter tillige legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger.

Stk. 2. Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne, der i kortere perioder er nødvendige for skovdrift eller naturpleje.

Stk. 3. Fredningen er ikke til hinder for anbringelse af sædvanlige læskure for husdyr efter fredningsnævnets godkendelse af udformning, størrelse og placering. Deponering må ikke finde sted indenfor fredningsområdet.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Stk. 1. Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner, som f.eks. tårne, vindmøller, solcelleanlæg, tankanlæg, transformatorstationer, master o.l.

Stk. 2. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Dog kan eksisterende højspændingsledninger med fredningsnævnets godkendelse fornyes/renoveres i nødvendigt omfang af hensyn til forsyningssikkerheden. Uopsættelige reparationer kan ske uden fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 3. Arealerne må ikke benyttes til oplag, opstilling af udrangerede maskiner og lignende.

Stk. 4. Der må ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Stk. 5. Der må alene opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til hegning af husdyr. I skovene kan der opsættes sædvanlige hegn omkring nyplantninger og foryngelser, såfremt disse fjernes igen inden 10 år. Usædvanlig hegning er ikke tilladt, herunder f.eks. hjortehegn og hvide træhegn (hestehegn).

Stk. 6. Der kan efter enighed med lodsejerne og med fredningsnævnets godkendelse opsættes mindre informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden.

Stk. 7. Der kan med fredningsnævnets godkendelse af placering og udseende opsættes jagttårne og jagstiger.

Stk. 8. Der kan med fredningsnævnets godkendelse opstilles foderhække.

§ 7 Terrænændringer m.v.

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke fyldes op, graves eller planeres.

Stk. 2. Råstoffer må ikke udvindes, heller ikke til eget forbrug.

§ 8 Offentlighedens adgang

Stk. 1. Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og udyrkede og uhegnede arealer

er således åbne for offentlighedens færdsel til fods, jf. naturbeskyttelseslovens kapitel 4.

Stk. 2. Stier kan etableres af plejemyndigheden efter aftale med lodsejerne og med fredningsnævnets godkendelse.

§ 9 Naturpleje

Plejen af områdets lysåbne, beskyttede naturtyper søges tilrettelagt, så den fremmer en lav vegetationshøjde ved græsningssæsonens afslutning, medmindre plejen udføres ved helårsgræsning.

§ 10 Plejemyndighed og plejeplaner

Stk. 1. Frederikshavn og Hjørring kommuner er plejemyndighed i fredningsområdet og kan gennemføre pleje af arealer i de respektive kommuner til opfyldelse af fredningens formål.

Stk. 2. Plejen gennemføres efter den gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, for tiden bekendtgørelse nr. 924 af 24. juni 2016 eller senere ændringer af denne.

Stk. 3. Plejemyndighederne udarbejder en plejeplan for det fredede område senest 2 år efter fredningens gennemførelse. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år.

§ 11 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride imod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på mfkn.naevneneshus.dk. Afgørelsen kundgøres endvidere i Statstidende.

Birgitte Egelund Olsen
Formand

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

AFGØRELSE VEDRØRENDE ERSTATNING i sag om fredning af arealer ved Skærum Ådal i Frederikshavn Kommune og Hjørring Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, jf. § 39.¹

Miljø og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig dels, afgørelse af 18. marts 2020 om erstatning i anledning af fredning af arealer ved Skærum Ådal i Frederikshavn og Hjørring kommuner og har truffet afgørelse om at tilkende følgende erstatninger i anledning af fredningen:

Lb.nr. 1: Poul Erik Jensen	170.647 kr.
Lb.nr. 2: Danni Møller Sørensen og Jonas Møller Sørensen	5.791 kr.
Lb.nr. 3: Peter Tegllund og Rasmus Dalberg Tegllund	0 kr.
Lb.nr. 4: Frederikshavn Kommune	Ingen erstatning
Lb.nr. 5: Kjeld Beck Hansen	0 kr.
Lb.nr. 6: Christina Mygind og Jesper Mygind	0 kr.
Lb.nr. 7: Jørgen Jensen	25.497 kr.
Lb.nr. 8: Christian Fabricius Mølvang	34.800 kr.
Lb.nr. 9: Anders Christian Rødkjær	5.400 kr.
Lb.nr. 10: Jytte Johansen Hviid og Erik Andersen	3.700 kr.
Lb.nr. 11: Kristian Rishøj Larsen	3.700 kr.
Lb.nr. 12: Hjørring Kommune	Ingen erstatning
Lb.nr. 13: Helmer Frederik Arvidson	0 kr.
Lb.nr. 14: boet efter Kaj Zakarias Petersen	0 kr.
Lb.nr. 15: John Ole Jensen	3.700 kr.

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**
Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
nh@naevneneshus.dk

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

Lb.nr. 16: Gertrud Lundstrøm og Allan Madsen	0 kr.
Lb.nr. 17: Jens Arne Lie	3.700 kr.
Lb.nr. 18: Lars Nygaard Christensen	3.700 kr.

Af den samlede erstatning på 260.635 kr. samt rente afholder staten ved Miljøministeriet tre fjerdedele og Frederikshavn Kommune en fjerdedel, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om erstatning i anledning af fredningen kan efter naturbeskyttelseslovens § 45 påklages til Taksationskommissionen af de, der har påklaget fredningsnævnets afgørelse af erstatningsspørgsmålet til nævnet, eller for hvis vedkommende nævnet har skærpet fredningsbestemmelserne eller nedsat erstatningen. Afgørelsen kan endvidere påklages af Frederikshavn Kommune og af Miljøministeren.

Klagefristen er fire uger fra den dag, Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er meddelt den klageberettigede, jf. naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 1. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Klage skal indgives til Miljø- og Fødevareklagenævnet, e-mail: mfkn@naevneneshus.dk, der videresender klagen til Taksationskommissionen, jf. § 45, stk. 4.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet,² der har behandlet sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 10, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet, som ændret ved lov nr. 900 af 21. juni 2022 om ændring af museumsloven, lov om miljø- og Fødevareklagenævnet og forskellige andre love.

1. Indledning

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del, har den 18. marts 2020 truffet afgørelse om erstatning i anledning af fredning af arealer ved Skærum Ådal i Frederikshavn og Hjørring kommuner med et beløb på 116.736 kr.

Afgørelsen er den 14. april 2020 påklaget af én lodsejer, lb.nr. 7, der er repræsenteret ved konsulent.

2. Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig dels afgørelse

Det fremgår af afgørelsen, at fredningsnævnet den 18. marts 2020 har truffet afgørelse om at frede nogle arealer i Skærum Ådal i Frederikshavn og Hjørring kommuner.

Fredningsområdet omfatter ca. 63 ha, som ejes af 16 private lodsejere, bortset fra ca. 0,22 ha, som ejes af Frederikshavn Kommune og ca. 0,02 ha, der ejes af Hjørring Kommune.

Det fremgår af afgørelsen, at fredningsnævnet efter votering har udsendt udkast til fredningsafgørelsen til lodsejerne og anmodet disse om at fremkomme med eventuelle erstatningskrav.

Lb.nr. 5, Kjeld Beck Hansen, har over for fredningsnævnet fremsat krav om erstatning på i alt 102.400 kr., svarende til en værdinedgang på 40.000 kr. pr. ha som følge af fredningen. Lodsejeren har henvist til en salgsopstilling udarbejdet af en ejendomsmægler.

Lb.nr. 7, Jørgen Jensen, har over for fredningsnævnet fremsat krav om erstatning på i alt 9.820.000 kr. Kravet er opgjort på baggrund af dels tab af ret til at indvinde råstoffer i form af sand til eget forbrug på 450.000 kr. (opgjort som 15.000 kr. i 30 år), dels tab som følge af mistet ret til at gødske, anslået til 120.000 kr., dels 250.000 kr. for mistet ret til at drive skovdrift (2,5 ha á 100.000 kr.), dels 1.650.000 kr. for forringede jagtmuligheder, dels 1.050.000 kr. for mistet EU- og MVJ-tilskud, og 6.300.000 kr. for mistet mulighed for udvidelse af husdyrbruget og forringelse af ejendommens handelsværdi. Lodsejeren har endvidere fremsat krav om godtgørelse af udgifter til sagkyndig bistand på 15.000 kr.

Lb.nr. 14, Kaj Zakarias Petersen, har over for fredningsnævnet fremsat krav om erstatning på i alt 100.000 kr. for værditab på ejendommen som følge af fredningen. Lodsejeren har henvist til en udtalelse fra en ejendomsmægler.

Miljøstyrelsen har den 22. december 2019 fremsendt følgende bemærkninger til de fremsatte erstatningskrav, og har om kravet fra lb.nr. 7 udtalt følgende:

”[...]

Overordnet set er det Miljøstyrelsens vurdering, at en fredning med de bestemmelser, fredningsnævnet har besluttet, ikke pålægger arealerne byrdefulde begrænsninger. Det skyldes, at en stor del af fredningsområdet i forvejen er beskyttet natur omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, at en stor del af fredningsområdet ligger inden for å-beskyttelseslinjen, naturbeskyttelseslovens § 16, at fredningen ikke pålægger særlige begrænsninger for skovarealerne ud over, at der kan foretages rydninger for at forbedre udsigterne, og at fredningsnævnet har besluttet at udtage fredningsforslagets bestemmelse om forbud mod udsætning og fodring af vildt.

Tab i handelsværdi

Fredningerstatninger dækker ejendommens nedgang i handelsværdi, hvilket er kommenteret i forhold til de enkelte punkter nedenfor.

Mistet ret til at gødske

Der gøres erstatningskrav gældende for mistede muligheder for at gødske og sprøjte engarealet og de skovbevoksede arealer. Der udbetales normalt ikke erstatning for § 3-arealer, og det er Miljøstyrelsens opfattelse, at det også bør være udgangspunktet her. Hvis engarealerne har været gødsket og har indgået som del af harmoniareal, bør det dokumenteres nærmere.

Det samme gælder skovarealerne. Det er styrelsens vurdering, at det på grund af træerne vil være vanskeligt at udbringe husdyrgødning i skovarealerne. Desuden ligger skovarealerne på skrånende terræn, hvor det alt andet lige er vanskeligt at færdes med store maskiner. Fredningen forhindrer ikke muligheden for fortsat at få grundbetaling. Landbrugsstyrelsen har i den forbindelse oplyst, at den eneste forudsætning for fortsat tildeling af grundbetaling er, at det pågældende areal ikke bliver for vådt til eventuelt at kunne dyrkes, og at arealet ikke tilplantes eller springer i skov.

Forringet jagt

Fredningsnævnet har besluttet at udtage fredningsforslagets forbud mod udsætning og fodring af vildt. Desuden har det under sagens behandling været muligt at søge om dispensation fra forbuddet. Det er således Miljøstyrelsens opfattelse, at der ikke skal tilkendes erstatning herfor.

Nedsættelse af EU-tilskud

Fredningen har ingen bestemmelser om regulering af vandstanden i åen eller på engene. Fredningen synes således ikke at have betydning for muligheden for at opretholde tilskud.

Mistet ret til at indvinde sand

Uanset fredning er det vanskeligt at indvinde sand på de pågældende arealer. De fleste arealer er beliggende indenfor å-beskyttelseslinjen, hvor der ikke må foretages terrænændringer. Udenfor åbeskyttelseslinjen er der arealer beskyttet af § 3-arealer og skov. På § 3-arealerne må tilstanden ikke ændres. Der kan således ikke indvindes sand inden for å-beskyttelseslinjen

eller på § 3-arealer. Herefter er der kun skovarealerne, hvor der kan indvindes sand. Indvinding af sand på skovarealerne vanskeliggøres imidlertid af træerne, og af at terrænet er skrånende. Det er således Miljøstyrelsens opfattelse, at der ikke skal tilkendes erstatning for mistede muligheder for at indvinde sand.

Mistet ret til at drive skovdrift

Fredningen ses ikke at forhindre skovdrift.

Fremtidige udvidelser

Som anført ovenfor vurderes fredningen kun at få meget begrænset betydning for ejendommens fortsatte drift og dermed for handelsværdien.”

Det fremgår af afgørelsen, at lb.nr. 7 som svar på Miljøstyrelsens bemærkninger den 10. januar 2020 har fremsendt dokumentation i form af historiske gødningsplaner. Lodsejer har i øvrigt bemærket, at der udmærket kan indvindes sand på et skrånende og tilplantet areal, og at fredningen også synes at lægge hindringer i vejen for maskinelt at rydde arealer for uønsket opvækst med henblik på at holde disse EU-støtteberettiget.

Miljøstyrelsen har i mail af 5. marts 2020 oplyst, at Landbrugsstyrelsen udførte et kontrolbesøg i november 2018, hvor det blev konstateret, at nogle arealer er ”så tæt bevokset, at dyrene ikke kan gå derind”. De omhandlede arealer er samtidig beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Det er styrelsens opfattelse, at tilgroningen og manglende tilskud ikke har sammenhæng med fredningen, fordi det ud fra luftfotos kan konstateres, at de pågældende arealer fremstod tilgroede i 2016, før fredningssagen blev rejst i april 2017. Det er styrelsens opfattelse, at tilgroning af et hedeareal ikke sker så hurtigt, at dyrene ikke kan gå på arealet i løbet af 1½ år (fra april 2017 til november 2018). Styrelsen har anført, at fredningsforslaget tilsigter at bevare det vilde plante- og dyreliv, herunder særligt de lysåbne naturtyper. Derfor vil en rydning af opvækst på hedearealer, beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, heller ikke være uforeneligt med fredningsforslaget.

Fredningsnævnet har i afgørelsen anført, at det følger af naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 1, at fredningsnævnets behandling af en fredningssag afsluttes med, at nævnet afgør erstatningsspørgsmål m.v., jf. § 39.

Efter § 39, stk. 1, 1.pkt. skal fredningsnævnet fastsætte erstatning til ejere/brugere og andre indehavere af rettigheder over de fredede ejendomme for det tab, som fredningen påfører dem.

Fredningsnævnet har anført, at der efter § 39, stk. 1, 3. pkt., ikke tilkendes erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse.

Fredningsnævnet har vedrørende privatejede arealer anført, at der ved udmåling af erstatning efter naturbeskyttelseslovens § 39 følges en fast praksis, hvor erstatningerne, som udgangspunkt fastsættes efter takster, der dog reduceres eller helt bortfalder afhængig af, i hvilken grad det fredede areal i forvejen er omfattet af naturbeskyttelseslovens generelle reguleringer.

Fredningsnævnet har fastsat en grund- og mindstetakst på 3.800 kr.

Fredningsnævnet har besluttet ikke at tilkende grunderstatning for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Fredningsnævnet har lagt vægt på, at fredningen ikke er mere byrdefuld for lodsejerne, end de begrænsninger der allerede følger af § 3-beskyttelsen.

Fredningsnævnet har besluttet at tilkende halv grundtakst for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 16 (sø- og åbeskyttelseslinje), som ikke tillige er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Fredningsnævnet har, efter at Miljøstyrelsen har anerkendt dette i mail af 6. og 14. februar 2020, besluttet at tilkende en erstatning på 50.000 kr. pr. ha for arealer i landbrugsmæssig drift omfattet af forbuddet i fredningsbestemmelsernes § 4, under henvisning til, at der bør ydes de berørte lods ejere erstatning for manglende muligheder for at kunne gødske arealerne.

Det fremgår videre af afgørelsen, at fredningsnævnet vedrørende de fremsatte krav fra lb.nr. 5, 7 og 14, ikke har fundet grundlag for at tilkende højere erstatning end det, der er angivet oven for og følger af de sædvanlige takster, bl.a. under hensyn til, at lb.nr. 5 og 14's ejendomme i det hele og størstedelen af lb.nr. 7's ejendom i forvejen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Fredningsnævnet har særligt om kravet fra lb.nr. 7 bemærket, at der på baggrund af de foreliggende oplysninger alene kan ydes erstatning for mistet ret til at gødske for så vidt angår et areal på 0,21 ha. Dette areal er efter kommunens vurdering ikke omfattet af en § 3-registrering i modsætning til den overvejende del af de øvrige arealer.

Fredningsnævnet har fundet, at lodsejeren ikke har dokumenteret et tab på grund af manglende muligheder for at drive jagt på arealerne. Fredningsnævnet har henvist til, at der ikke gælder et forbud mod at drive jagt, og at fredningsnævnet har udtaget fredningsforslagets forbud mod udsætning og fodring af vildt.

Fredningsnævnet har endvidere lagt til grund, at der kun i begrænset omfang er mulighed for at indvinde sand på ejendommen, når det tages i betragtning, at størstedelen af ejendommen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og å-beskyttelseslinjen. Under hensyn hertil, og da de arealer, hvorfra der muligvis kan indvindes sand, er vanskeligt tilgængelige, har fredningsnævnet fundet, at der ikke skal tilkendes erstatning.

Fredningsnævnet har lagt til grund, at lb.nr. 7's ejendom udgør 13,79 ha, hvoraf 11,84 ha er omfattet af § 3, som ikke udløser erstatning. 0,47 ha med skov erstattes med grundtaksten, svarende til 1.786 kr., 1,87 ha med skov inden for åbeskyttelseslinjen erstattes med halv grundtakst, svarende til 2.413 kr., mens 0,21 ha er arealer med landbrugsmæssig drift inden for åbeskyttelseslinjen, svarende til 10.899 kr. Fredningsnævnet har i alt tilkendt 15.098 kr. i erstatning samt 4.000 kr. i godtgørelse for sagkyndig bistand til lodsejeren med lb.nr. 7.

Fredningsnævnet har tilkendt følgende erstatninger til lodsejerne i fredningen:

Lb.nr. 1: Poul Erik Jensen	41.900 kr.
Lb.nr. 2: Danni Møller Sørensen og Jonas Møller Sørensen	5.965 kr.
Lb.nr. 3: Peter Tegllund	0 kr.
Lb.nr. 4: Frederikshavn Kommune	Ingen erstatning
Lb.nr. 5: Kjeld Beck Hansen	0 kr.
Lb.nr. 6: Christina Mygind og Jesper Mygind	0 kr.
Lb.nr. 7: Jørgen Jensen	15.098 kr.
Lb.nr. 8: Christian Fabricius Mølvang	30.102 kr.
Lb.nr. 9: Anders Christian Rødkjær	4.671 kr.
Lb.nr. 10: Jytte Johansen Hviid og Erik Andersen	3.800 kr.
Lb.nr. 11: Bjarne Albæk Olesen	3.800 kr.
Lb.nr. 12: Hjørring Kommune	Ingen erstatning
Lb.nr. 13: Helmer Frederik Arvidson	0 kr.
Lb.nr. 14: Kaj Zakarias Petersen	0 kr.
Lb.nr. 15: John Ole Jensen	3.800 kr.
Lb.nr. 16: Gertrud Lundstrøm og Allan Madsen	0 kr.
Lb.nr. 17: Jens Arne Lie	3.800 kr.
Lb.nr. 18: Lars Nygaard Christensen	3.800 kr.

Vedrørende udredningen af erstatningen og godtgørelsen fremgår det af fredningsnævnets afgørelse, at den samlede erstatning og godtgørelse udredes af Miljø- og Fødevareministeriet med tre fjerdedele og af Frederikshavn Kommune med en fjerdedel, idet langt størstedelen af de fredede områder er beliggende i Frederikshavn Kommune.

3. Klagen

Lodsejer med lb.nr.7, Jørgen Jensen, der er repræsenteret ved konsulent, har den 26. maj 2020 i et uddybende klageindlæg anført, at taksten bør udgøre 110.000 kr. pr. ha for arealer i landbrugsmæssig drift, svarende til 23.100 kr. Dette skal ifølge klager ses på baggrund af, at der er tale om landbrugsjord, som med en sædvanlig værdi på 160.000 kr. pr. ha falder til en værdi på 50.000 kr. pr. ha som følge af fredningen.

Det er videre klagers opfattelse, at der for forbud mod sprøjtning og gødskning af enge, hvor der hidtil har kunnet sprøjtes og gødes lovligt, bør ydes en erstatning på 20.000 kr. pr. ha, idet værdnedgangen som følge af fredningen anslås at være fra 70.000 kr. pr. ha til 50.000 kr. pr. ha. Erstatningskravet for 6 ha eng er herefter 120.000 kr.

Vedrørende forbuddet i fredningen mod indvinding af sand bør der efter klagers opfattelse ydes erstatning for udgifter til leverancer af sand kapitaliseret over en 20-årig periode, svarende til 140.000 kr. Kravet er kapitaliseret med 20 år med udgangspunkt i, at klager hidtil har kunnet bruge egne råstoffer, og at den årlige besparelse ved egen indvinding af 200 m³ sand udgør 7.000 kr.

Klager har i forbindelse med Miljø- og Fødevareklagenævnets besigtigelse og offentlige møde den 12. maj 2022 fremsat yderligere krav om erstatning for manglende mulighed for gødskning på en række arealer inden for fredningen. Klager har oplyst, at der på nogle arealer har været indgået MVJ-aftaler og har den 16. november 2022 fremsendt nærmere oplysninger om MVJ-tilsagn for perioden fra 2016 til 2021.

4. Bemærkninger til erstatningskrav

Miljøstyrelsen har i bemærkninger af 28. marts 2022 vedrørende arealer med karakter af landbrugsjord anført, at der er tale om mindre arealmæssigt adskilte arealer, som synes at være vanskeligt tilgængelige, da de enten ligger på eller nedenfor skrånende terræn. Styrelsen har videre anført, at det fremgår af luftfotos, at hovedparten af disse arealer ikke har været intensivt dyrket landbrugsmæssigt i en årrække. Værdien af disse arealer kan derfor ikke sammenlignes med de dyrkede arealer uden for fredningsområdet.

5. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer deltaget: Birgitte Egelund Olsen (formand), fhv. landsdommer Eva Staal og landsdommer Anne Bendfeldt Westergaard, samt de læge medlemmer Lene Hansen, Kristian Pihl Lorentzen, Maria Temponeras og Jens Vibjerg.

5.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, fastsættes der erstatning til ejere af rettigheder over en fredet ejendom for det tab, som fredningen påfører dem. Der ydes således fuld erstatning for nedgangen i ejendommens handelsværdi.

For at sikre, at der anlægges et rimeligt og ensartet erstatningsniveau, følger Miljø- og Fødevareklagenævnet en fast praksis, hvor erstatningerne som udgangspunkt fastsættes efter takster, der dog reduceres eller helt bortfalder afhængigt af, i hvilken grad det fredede areal i forvejen er omfattet

af generelle reguleringer i bl.a. naturbeskyttelsesloven. Herudover fastsætter nævnet konkrete erstatninger på baggrund af en vurdering af fredningens betydning for udnyttelsen af et givent areal.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget at anvende følgende takster ved erstatningsfastsættelsen:

5.1.1 Grundtakst, mindsteerstatning og erstatning for offentligt ejede arealer

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget at anvende grundtaksten for 2020 på 3.700 kr. pr. ha, samt at der fastsættes en mindsteerstatning svarende til grundtaksten på 3.700 kr. pr. ha for arealer omfattet af grundtakst. Mindsteerstatningen er en grunderstatning, og tilkendes derfor alene for arealer, der er berettiget til grunderstatning, jf. nedenfor vedrørende reduktion og bortfald af erstatning.

Grundtaksten beregnes af Vurderingsstyrelsen, og reguleres årligt på baggrund af udviklingen i forbrugerprisindekset og prisudviklingen på landbrugsejendomme. Grundtaksten for 2020 er anvendt, idet den følger tidspunktet for fredningsnævnets afgørelse.³

I overensstemmelse med fast praksis tilkendes der ikke grund- og mindsteerstatning for arealer, som efter lovgivningen allerede er omfattet af erstatningsfri regulering. Der tilkendes således ikke erstatning for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttede naturtyper.

For arealer omfattet af bestemmelser i naturbeskyttelseslovens § 16 om beskyttelseslinjer i forbindelse med åer og søer tilkendes der efter praksis alene halv grundtakst, hvis de pågældende arealer ikke tillige er omfattet af de øvrige nævnte bestemmelser.

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 3. pkt., at der ikke tilkendes erstatning for offentligt ejede arealer.

Fredningens § 4 om arealer i landbrugsmæssig drift

For lavtliggende landbrugsarealer og landbrugsarealer på skrænter beliggende på del af matr. nr. 5b Skærum By, Skærum, (lb.nr. 1), del af matr. nr. 21a, (lb.nr. 7), 7m Skærum By, Skærum, (lb.nr. 8), del af matr. nr. 41d Skærum By, Skærum (lb.nr. 9), del af matr. nr. 41c Skærum By, Skærum, (lb.nr. 10), del af 1cb Eget Hgd., Skærum, (lb.nr. 15) og del af matr. nr. 13a Den vestlige Del, Åsted, (lb.nr. 18), som skal ekstensiveres, og derfor ikke må tilplantes, omlægges, gødskes, sprøjtes eller lignende, tilkendes 60.000 kr. pr. ha. Erstatningen er fastsat ud fra en konkret vurdering af værdien af de omhandlede arealer på baggrund af de driftsmæssige muligheder med og uden fredningens bestemmelser om ekstensivering af driften.

³ Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 10. december 2020 (18/05673).

For det højtliggende landbrugsareal beliggende på del af matr. nr. 5b Skærum By, Skærum, (lb.nr. 1), som Miljø- og Fødevareklagenævnet har besluttet skal inddrages i fredningen, og hvor den landbrugsmæssige drift tillige skal ekstensiveres, tilkendes 70.000 kr. pr. ha. Erstatningen er fastsat ud fra en konkret vurdering af de omhandlede arealer på baggrund af de driftsmæssige muligheder med og uden fredningens bestemmelser om ekstensivering af driften.

Fredningens § 4 om beskyttet natur

For det udbyttetab, som forbuddet mod gødskning, sprøjtning, omlægning mv., af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 måtte have medført i perioden fra fredningssagens rejsning i 2017 og frem til den 1. juli 2022, hvor forbuddet i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, mod sprøjtning, gødskning og omlægning af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, eller stk. 3, trådte i kraft, tilkendes 650 kr. pr. ha. pr. år. Beløbet er fastsat på baggrund af det estimerede årlige udbyttetab pr. ha. i henhold til forarbejderne⁴ til lov nr. 1057 af 30. juni 2020 om ændring af naturbeskyttelsesloven samt ud fra en konkret vurdering af, hvad der har været dyrket på de pågældende arealer, og at arealerne faktisk har kunnet gødskes, indtil fredningsforslaget blev fremsat.

5.2 Bemærkninger til klagepunkterne

Miljø- og Fødevareklagenævnet har med den begrundelse, som fremgår oven for, besluttet at forhøje erstatningen for arealer, der skal fastholdes i vedvarende græs eller overgå til lysåben natur, til 60.000 kr. pr. ha.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har efter gennemgang af de indsendte oplysninger om MVJ-aftaler, ortofotos samt oplysninger fra Landbrugsstyrelsens MiljøGIS om, hvilke afgrøder der har været dyrket på klagers arealer i perioden fra 2010 til 2022,⁵ vurderet, at der bør tilkendes erstatning for udbyttetab som følge af gødskningsforbuddet i fredningsbestemmelsernes § 4, for arealer på i alt 2,71 ha fordelt på klagers mark.nr. 16-0, 15-0 og 12-1.

For så vidt angår det af klager anførte om erstatning for mulighederne for indvinding af sand bemærkes, at det område, som klager har udpeget som sandindvindingsområde er blevet udtaget af fredningen ved Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om fredning.

5.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om erstatning

5.3.1 Erstatningsopgørelse

Idet Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig dels afgørelse af 18. marts 2020 om erstatning i anledning af fredningen ophæves, fastsætter Miljø-

⁴ Forslag L 164 til Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, som fremsat den 31. marts 2020, pkt. 5. i de almindelige bemærkninger.

⁵ <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=lbst> (laget "Marker" for årene 2010-2022).

og Fødevareklagenævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, erstatningen.

Nedenfor følger for hver lodsejer en opstilling, som viser:

- Løbenummer
- Matrikelnummer
- Ejerlav
- Lodsejerens navn
- Beregning af erstatning

Opgørelsen tager udgangspunkt i Miljø- og Fødevareklagenævnets egne opmålinger, oplysningerne i fredningsnævnets afgørelse om erstatning, den lodsejerfortegnelse, som indgik som bilag til fredningsforslaget samt vedlagte fredningskort. Miljø- og Fødevareklagenævnet har i øvrigt korri-geret i disse oplysninger i det omfang, det har været relevant af hensyn til de faktiske forhold.

Lb.nr. 1, del af matr.nr. 5b, Skærum By, Skærum, Poul Erik Jensen

Areal omfattet af fred- ningen i alt	12,83 ha	
- heraf § 3	9,64 ha	
Grundtakst á 3.700 kr.	0,35 ha	1.295 kr.
Areal inden for åbes kyttelseslinjen til halv grundtakst á 1.850 kr.	0,32 ha	952 kr.
Areal i landbrugsmæs- sig drift á 60.000 kr.	0,80 ha	48.000 kr.
Højtliggende areal i landbrugsmæssig drift á 70.000 kr.	1,72 ha	120.400 kr.
Erstatning i alt		170.647 kr.

Lb.nr. 2, matr.nr. 7o og del af matr.nr. 1l, 5e, 5a og 40e, Skærum By, Skærum, Danni Møller Sørensen og Jonas Møller Sørensen

Areal omfattet af fred- ningen i alt	12,70 ha	
- heraf § 3	9,59 ha	
Grundtakst á 3.700 kr.	0,02 ha	74 kr.
Areal inden for åbe- skyttelseslinjen til halv grundtakst á 1.850 kr.	3,09 ha	5.717 kr.
Erstatning i alt		5.791 kr.

Lb.nr. 3, del af matr.nr. 40l, 40a og 41a, Skærum By, Skærum, Peter Tegllund og Rasmus Dalberg Tegllund

Areal omfattet af fredningen i alt	5,22 ha	
- heraf § 3	5,22 ha	
Grundtakst á 3.700 kr.	0 ha	0 kr.
Erstatning i alt		0 kr.

Lb.nr. 4, del af matr.nr. 7000g, Skærum By, Skærum og del af matr.nr. 7000a, Eget Hgd., Skærum, Frederikshavn Kommune

Ingen erstatning.

Lb.nr. 5, del af matr.nr. 40g, Skærum By, Skærum, Kjeld Beck Hansen

Areal omfattet af fredningen i alt	2,56 ha	
- heraf § 3	2,56 ha	
Grundtakst á 3.700 kr.	0 ha	0 kr.
Erstatning i alt		0 kr.

Lb.nr. 6, matr.nr. 3d, Skærum By, Skærum, Christina Mygind og Jesper Mygind

Areal omfattet af fredningen i alt	0,27 ha	
- heraf § 3	0,27 ha	
Grundtakst á 3.700 kr.	0 ha	0 kr.
Erstatning i alt		0 kr.

Lb.nr. 7, del af matr.nr. 20a, del af matr.nr. 21a, matr.nr. 7c og del af matr.nr. 11b, Skærum By, Skærum, Jørgen Jensen

Areal omfattet af fredningen i alt	13,56 ha	
- heraf § 3	11,61 ha	
Grundtakst á 3.700 kr.	0,47 ha	1.739 kr.
Areal inden for åbenskyttelseslinjen til halv grundtakst á 1.850 kr.	1,27 ha	2.350 kr.
Areal i landbrugsmæssig drift á 60.000	0,21 ha	12.600 kr.
Godtgørelse for udbyt- tetab som følge af for- buddet mod sprøjtning, gødskning og omlæg- ning af arealer omfattet af naturbeskyttelseslo- vens § 3, stk. 2, á 650	2,71 ha	8.808 kr.

kr. pr. ha pr. år i perioden fra 2017 til 2022

Erstatning i alt **25.497 kr.**

Lb.nr. 8, matr.nr. 7m, Skærum By, Skærum, Christian Fabricius Mølvang

Areal omfattet af fredningen i alt	1,51 ha	
- heraf § 3	0,93 ha	
Areal i landbrugsmæssig drift á 60.000 kr.	0,58 ha	34.800 kr.
Erstatning i alt		34.800 kr.

Lb.nr. 9, del af matr.nr. 41d, Skærum By, Skærum, Anders Christian Rødkjær

Areal omfattet af fredningen i alt	1,18 ha	
- heraf § 3	1,09 ha	
Areal i landbrugsmæssig drift á 60.000 kr.	0,09 ha	5.400 kr.
Erstatning i alt		5.400 kr.

Lb.nr. 10, del af matr.nr. 41c, Skærum By, Skærum, Jytte Johansen Hviid og Erik Andersen

Areal omfattet af fredningen i alt	2,47 ha	
- heraf § 3	2,46 ha	
Areal i landbrugsmæssig drift á 60.000	0,01 ha	600 kr.
Mindsteerstatning		3.700 kr.
Erstatning i alt		3.700 kr.

Lb.nr. 11, del af matr.nr. 13b, Lendum By, Lendum, og del af matr.nr. 1bæ, Eget Hgd., Skærum, Kristian Rishøj Larsen

Areal omfattet af fredningen i alt	2,74 ha	
- heraf § 3	2,64 ha	
Areal inden for åbenskyttelseslinjen til halvgundtakst á 1.850 kr.	0,10 ha	185 kr.
Mindsteerstatning		3.700 kr.
Erstatning i alt		3.700 kr.

Lb.nr. 12, del af matr.nr. 7000æ, Lendum By, Lendum, Hjørring Kommune

Ingen erstatning.

Lb.nr. 13, del af matr.nr. 1ax, Eget Hgd., Skærum, Helmer Frederik Arvid-
son

Areal omfattet af fred- ningen i alt	1,36 ha		
- heraf § 3	1,36 ha		
Grundtakst á 3.700 kr.	0 ha		0 kr.
Erstatning i alt			0 kr.

Lb.nr. 14, del af matr.nr. 1ay og del af 1ba, Eget Hgd., Skærum, boet efter
Kaj Zakarias Petersen

Areal omfattet af fred- ningen i alt	1,54 ha		
- heraf § 3	1,54 ha		
Grundtakst á 3.700 kr.	0 ha		0 kr.
Erstatning i alt			0 kr.

Lb.nr. 15, del af matr.nr. 1cb, Eget Hgd., Skærum, John Ole Jensen

Areal omfattet af fred- ningen i alt	1,06 ha		
- heraf § 3	1,04 ha		
Areal i landbrugsmæs- sig drift á 60.000 kr.	0,02 ha		1.200 kr.
Mindsteerstatning			3.700 kr.
Erstatning i alt			3.700 kr.

Lb.nr. 16, del af matr.nr. 4o, Eget Hgd., Skærum, Gertrud Lundstrøm og
Allan Madsen

Areal omfattet af fred- ningen i alt	0,17 ha		
- heraf § 3	0,17 ha		
Grundtakst á 3.700 kr.	0 ha		0 kr.
Erstatning i alt			0 kr.

Lb.nr. 17, del af matr.nr. 13b, Den vestlige Del, Åsted, Jens Arne Lie

Areal omfattet af fred- ningen i alt	0,37 ha		
- heraf § 3	0,29 ha		
Areal inden for åbe- skyttelseslinjen til halv grundtakst á 1.850 kr.	0,07 ha		130 kr.

Areal i landbrugsmæssig drift á 60.000 kr.	0,01 ha	600 kr.
Mindsteerstatning		3.700 kr.
Erstatning i alt		3.700 kr.

Lb.nr. 18, del af matr.nr. 6b, 13a og 7a, Den vestlige Del, Åsted, Lars Nygaard Christensen

Areal omfattet af fredningen i alt	4,36 ha	
- heraf § 3	4,32 ha	
Areal i landbrugsmæssig drift á 60.000 kr.	0,04 ha	2.400 kr.
Mindsteerstatning		3.700 kr.
Erstatning i alt		3.700 kr.

5.4 Afholdelse af erstatning

Efter naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3, afholder staten tre fjerdedele af de tilkendte erstatninger og godtgørelser og kommunen en fjerdedel. Miljø- og Fødevareklagenævnet kan beslutte, at staten afholder indtil ni tiendedele og kommunen en tiendedel, hvis fredningen har national interesse, eller hvis det samlede beløb overstiger 2 mio. kr., jf. stk. 5.

Af den samlede erstatning på 260.635 kr. samt rente har Miljø- og Fødevareklagenævnet besluttet, at staten ved Miljøministeriet udreder tre fjerdedele, samt at Frederikshavn Kommune udreder en fjerdedel, idet langt den overvejende del af de fredede arealer er beliggende i Frederikshavn Kommune.

Erstatningsbeløbene forrentes i henhold til naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4, fra datoen for fredningsnævnets afgørelse af 26. marts 2020 og indtil erstatningen udbetales med en årlig rente, der svarer til Danmarks Nationalbanks diskonto.

6. Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig dels, afgørelse af 18. marts 2020 om erstatning i anledning af fredning af arealer ved Skærum Ådal i Frederikshavn og Hjørring kommuner og har truffet afgørelse om at tilkende følgende erstatninger i anledning af fredningen:

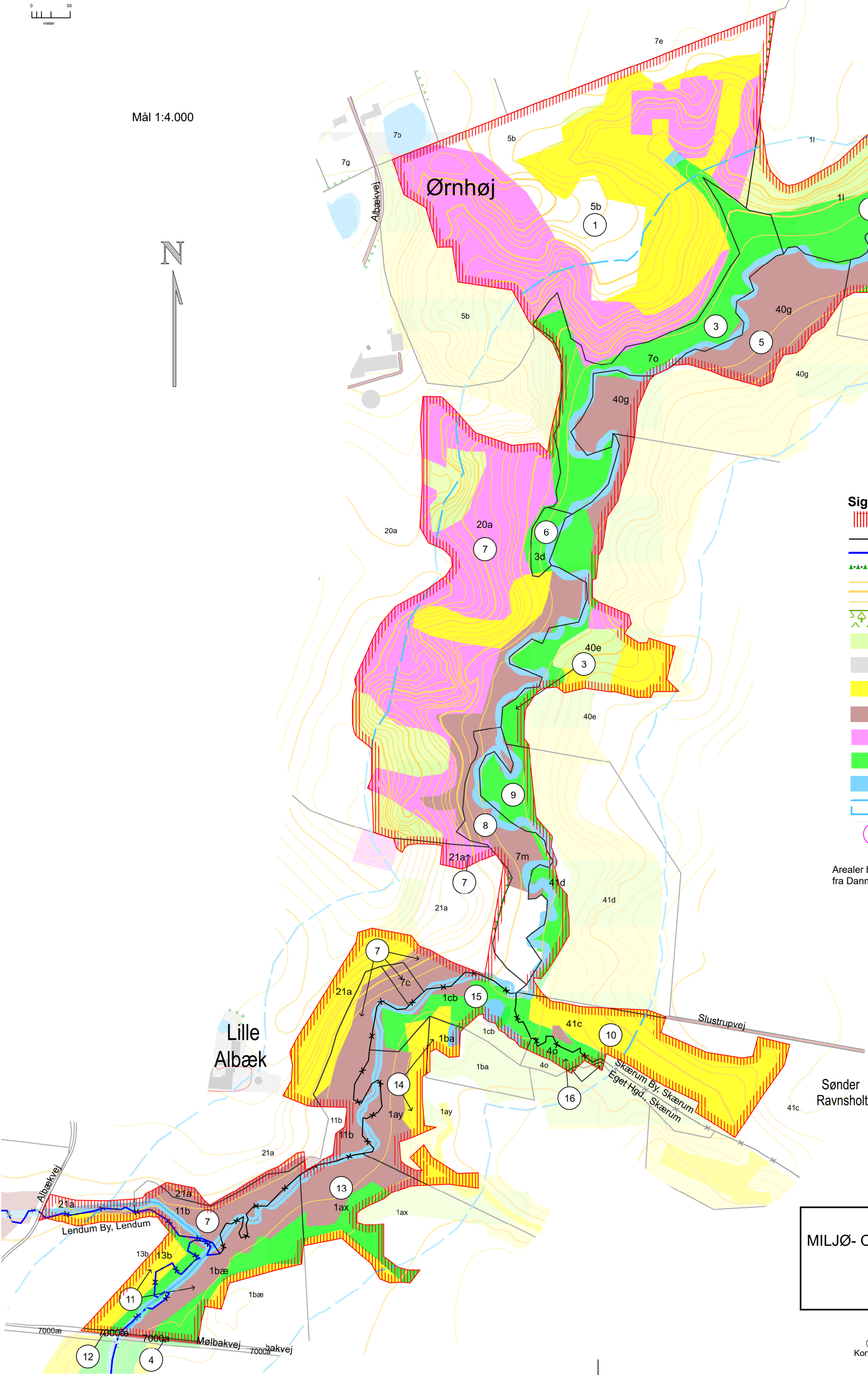
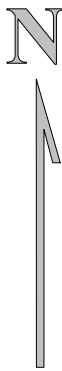
Lb.nr. 1: Poul Erik Jensen	170.647 kr.
Lb.nr. 2: Danni Møller Sørensen og Jonas Møller Sørensen	5.791 kr.
Lb.nr. 3: Peter Tegllund og Rasmus Dalberg Tegllund	0 kr.
Lb.nr. 4: Frederikshavn Kommune	Ingen erstatning
Lb.nr. 5: Kjeld Beck Hansen	0 kr.

Lb.nr. 6: Christina Mygind og Jesper Mygind	0 kr.
Lb.nr. 7: Jørgen Jensen	25.497 kr.
Lb.nr. 8: Christian Fabricius Mølvang	34.800 kr.
Lb.nr. 9: Anders Christian Rødkjær	5.400 kr.
Lb.nr. 10: Jytte Johansen Hviid og Erik Andersen	3.700 kr.
Lb.nr. 11: Kristian Rishøj Larsen	3.700 kr.
Lb.nr. 12: Hjørring Kommune	Ingen erstatning
Lb.nr. 13: Helmer Frederik Arvidson	0 kr.
Lb.nr. 14: boet efter Kaj Zakarias Petersen	0 kr.
Lb.nr. 15: John Ole Jensen	3.700 kr.
Lb.nr. 16: Gertrud Lundstrøm og Allan Madsen	0 kr.
Lb.nr. 17: Jens Arne Lie	3.700 kr.
Lb.nr. 18: Lars Nygaard Christensen	3.700 kr.

Af den samlede erstatning på 260.635 kr. samt rente afholder staten ved Miljøministeriet tre fjerdedele og Frederikshavn Kommune en fjerdedel, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

 Birgitte Egelund Olsen
 Formand

Mål 1:4.000

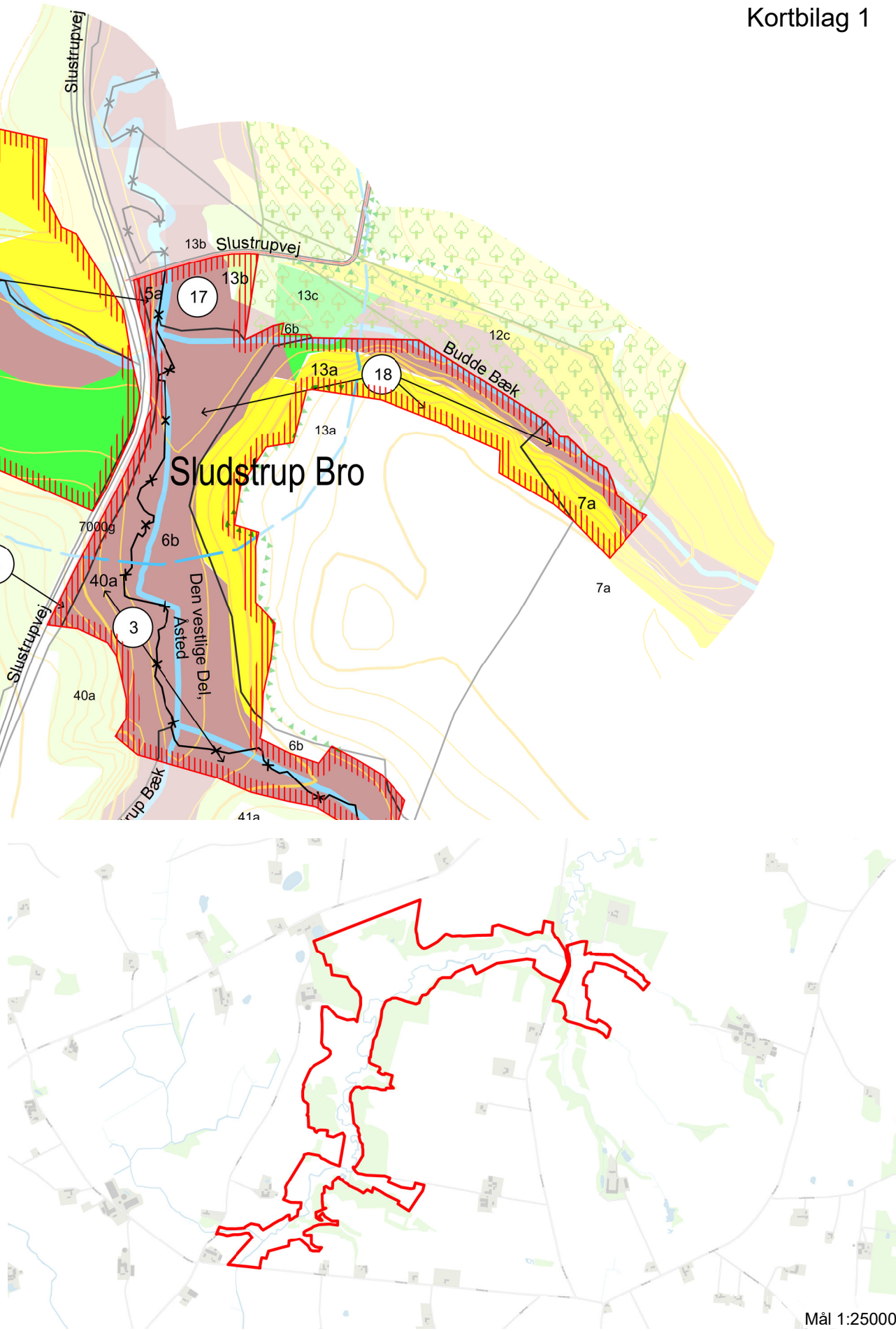
Signaturforklaring

- Fredningsgrænse
- Ejerlavsgænse
- Kommunegrænse
- Levende hegn
- Højdekurver
- Fredskov
- Skov
- Bebyggelse med have/gårdsplads
- §3 Overdrev
- §3 Mose
- §3 Hede
- §3 Eng
- §3 Sø
- Åbeskyttelseslinje
- Henviſning til areal- og lodsejerliste

Arealer beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 fra Danmarks Miljøportal februar 2020

Fredningskort til
MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNETS
Fredningsafgørelse af
APRIL 2024
20/05391

Indeholder data fra Geodatastyrelsen,
© Geodatastyrelsen
Kort10 august 2016 og Matrikelkortet november 2016

Mål 1:25000

Fredningskort Skærum Å

Del af
Den vestlige Del, Åsted
Skærum By, Skærum
Eget Hgd., Skærum
Frederikshavn Kommune

Lendum By, Lendum
Hjørring Kommune

Region Nordjylland

Udfærdiget af Danmarks Naturfredningsforening
Revideret af Miljø- og Fødevareklagenævnet april 2024

Ændret den 04.04.2024 ARJ NH
Den 21.02.2020 Ivi DN

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del har den 18. marts 2020 truffet følgende

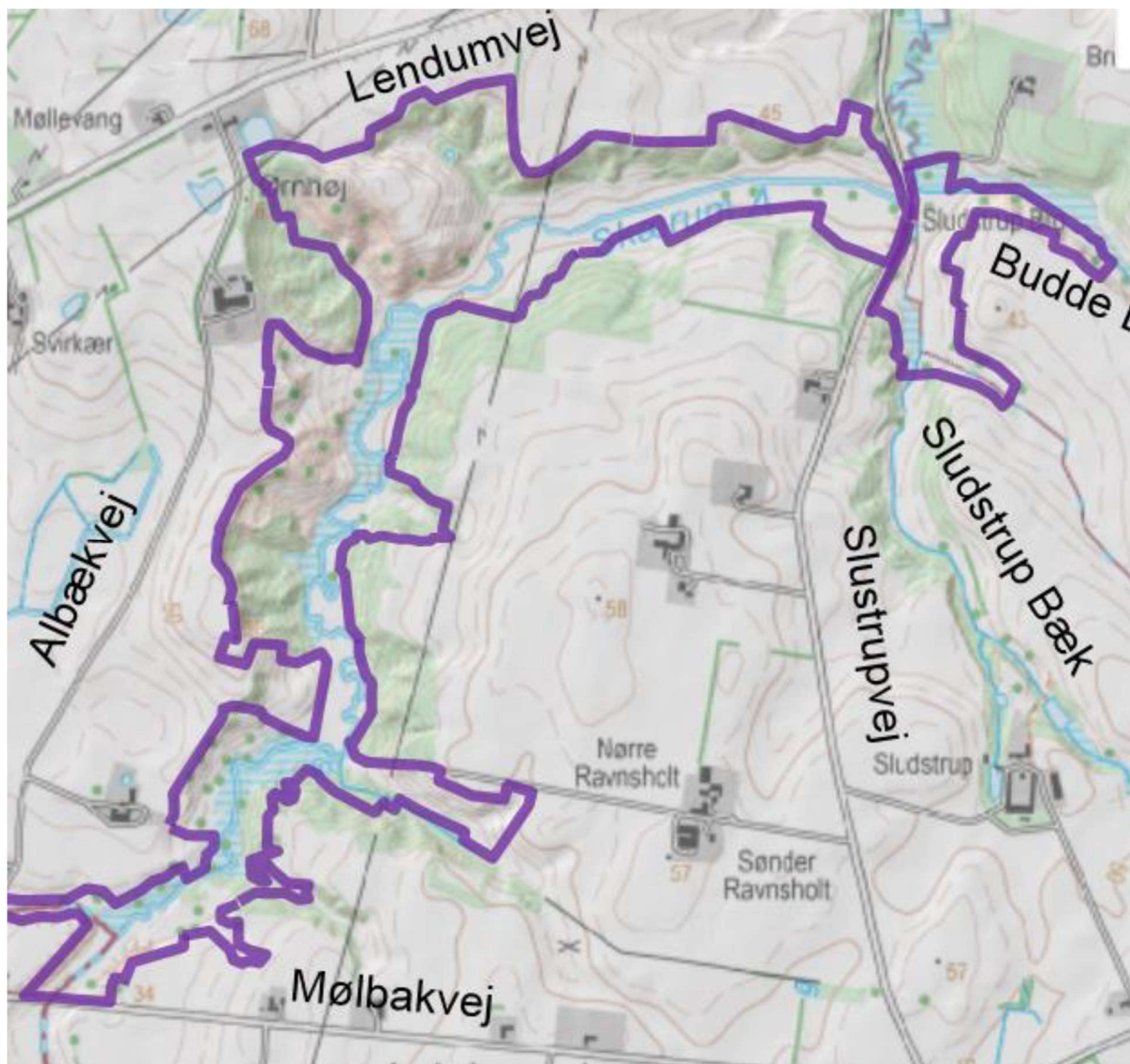
afgørelse i FN-NJN-23-2017

om fredning af arealer ved Skærum Ådal i Frederikshavn og Hjørring kommuner.

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del, modtog den 20. april 2017 fra Danmarks Naturfredningsforening et forslag til fredning af arealer ved Skærum Ådal i Frederikshavn og Hjørring kommuner.

Forslaget vedrører ca. 63 ha, der ejes af 17 private lodsejere, bortset fra ca. 0,22 ha, som ejes af Frederikshavn Kommune og ca. 0,02 ha, som ejes af Hjørring Kommune. Fredningsområdet afgrænses som vist på nedenstående kortbilag:

Fredningsforslaget omfatter den viste del af Skærum Ådal inden for de fire angivne veje samt et mindre areal øst for Slustrupvej ved Budde Bæk og Sludstrup Bæk.

Forslaget omfatter primært de naturtyper i selve ådalen, som er beskyttet gennem den generelle biotopbeskyttelse efter naturbeskyttelseslovens § 3, eng, mose, sø, og vandløb i dalbunden og hede

og overdrev på dalsiderne. Kun nogle få, ikke § 3-beskyttede arealer på tilsammen ca. 7 ha foreslås med i fredningen.

Danmarks Naturfredningsforening har beskrevet fredningsområdet på følgende måde:

”...

Fredningsområdet ligger i den højtliggende, centrale del af Vendsyssel, som er et istidslandskab udformet af gletsjere fra nord og øst under sidste istid. Under den sene del af istiden har Vendsyssel været isfrit og har ligget som en ø i det nordlige Kattegat, som dengang var et koldt ishav. Vendsyssel begyndte at hæve sig efter at være blevet befriet for isens enorme vægt.

I takt med landhævningen, som i denne del af Danmark er på lidt over 50 meter, har Skærum Å eroderet sig dybt ned i jordlagene, som overvejende består af smeltevandssand og -ler. I fredningsområdet ligger dalbunden således nu omkring 25 meter over havet omgivet af op til 40 meter høje dalsider. Landhævning og erosion er stort set ophørt, og der er i stedet dannet aflejringer af tørv i dalbundens moser og enge.

Skærum Å tager sin begyndelse syd for Lendum i Ulvmose, som på ældre kort kaldes Uglmose. Den udgør sammen med Åsted Å de to hovedløb i Elling Å systemet, der løber ud i Kattegat lidt nord for Frederikshavn. Straks efter passagen under Mølbakvej løber Skærum Å sammen med Albæk i den sydlige ende af fredningsområdet. Herfra får åen sit karakteristiske udseende som naturligt mæandrerende vandløb, der over lange strækninger er forblevet fri for vandløbsregulering som udretning og uddybning.

Det er den kraftige landhævning i området, som har gjort det muligt for Skærum Å at erodere sig så dybt ned i terrænet. Der er herved opstået en V-formet dal med forholdsvis smal bund, hvor åens slyngninger rører skiftevis den ene og den anden dalside. Samtidig har en række væld og bække eroderet i dalens sider, så de mange steder står frem som ”falske bakker” afgrænset af sidedale og kløfter.

Denne udformning af landskabet gør, at terrænoverfladen kan vende mod alle verdenshjørner og have alle mulige hældninger. Da der desuden er stor variation i jordbund og fugtighed, findes der leveduligheder for en rigdom af plantearter med hver sine krav til voksested. Dermed opstår de mange forskellige vegetationstyper, som rummer et enestående planteliv med adskillige rødlistede, fredede og øvrige sjældne arter indenfor et forholdsvis lille område.

...

Hvid Sækspore

Blandt områdets sjældne plantearter er særligt orkidéen Hvid Sækspore.

Hvid Sækspore er oprindeligt hjemmehørende og en af Danmarks sjældneste og mest truede plantearter. I midten af 1900-tallet havde den omkring 60 voksesteder, de fleste i Sydvestjylland og på Bornholm, mens den i dag kun findes på 3-4 steder i Jylland og i meget små bestande. På den baggrund er Hvid Sækspore blevet rødlistet i højeste kategori som kritisk truet. Den er desuden fredet som alle vilde, danske orkidéer

Hvid Sækspore blev opdaget i Skærum Ådal i 1988, hvor der i et enkelt område fandtes 12 blomstrende eksemplarer. Hele området blev finkæmmet det følgende år, og man fandt, at den vestlige dalside indenfor fredningsområdet rummede landets største bestand af arten. Der blev oprettet tre dellokaliteter, hvor Hvid Sækspore blev omhyggeligt optalt i de følgende år, sidenhen som en del af det daværende nationale overvågningsprogram for orkidéer. For at opretholde de lysåbne områder med lav vegetation, som er livsnødvendige for den kun 10 – 30 cm høje orkidé, blev

der i samarbejde mellem ejeren af ejendommen Ørnhøj og Nordjyllands Amt over flere år gennemført rydningsarbejder, som havde til formål at fastholde og udvide de lysninger, hvor den voksede.

Plejetiltagene, der fandt sted i slutningen af 1980-erne og i begyndelsen 1990-erne, blev imidlertid virkningsløse, fordi den aftalte efterfølgende kreaturafræsning aldrig blev gennemført. Allerede ét eller få år efter, at rydningsarbejderne var gennemført, havde en tæt opvækst domineret af højt voksende urter og buske som Gederams, Hindbær, Gyvel og Brombær erobret de nyligt ryddede lysninger. Den sidste Hvid Sækspore blev iagttaget i 2002.

Selvom opgravning af sækspore er konstateret, er det uden al tvivl tilgroning som følge af manglende eller for svag afgræsning, som har ødelagt bestanden. Der blev desværre heller ikke udført slåning med le eller kratrydder i stedet for den manglende afgræsning, hvilket havde været overkommeligt på de ret små lysninger, hvor Hvid Sækspore voksede.

...

Der findes gode eksempler på, at orkidéer kan dukke op igen på voksesteder, hvorfra de tilsyneladende har været forsvundet i flere år. Det skyldes, at orkidéer kan overleve ved deres underjordiske dele, som har symbiose med jordbundssvampe, såkaldt mykorrhiza (svamperod). På steder hvor høj og tæt, skyggende vegetation har forhindret fremspiring af orkidéernes overjordiske dele kan omhyggelig afslåning og fjernelse af vegetation derfor få dem frem igen. Tilsvarende findes der orkidéarter som, selv om forholdene på voksestedet er gunstige, kun kan blomstre med adskillige års mellemrum og som kan leve underjordisk resten af tiden.

Der eksisterer derfor stadig en mulighed for at få Hvid Sækspore vækket til live igen i Skærum Ådal. Da dens oprindelige voksesteder stadig kan lokaliseres, og da den er stærkt truet på nationalt plan, bør et forsøg herpå gennemføres.

Optællingsår	Skærum (Ørnhøj)1	Skærum (Ørnhøj) 2	Skærum (Ørnhøj) 3	Total
1988			12	(12)
1989	18	4	3	25
1990	31	8	5	44
1991	50	8	11	69
1992	16	5	4	25
1993	0	0	0	0
1994	5	3	0	5
1995	0	0	0	0

Figuren ovenfor viser de årlige optællinger af Hvid Sækspore, der fandt sted frem til 1995. Det er oplyst, at der siden kun er iagttaget et enkelt eksemplar i 2002.

Landbrugsdrift og naturpleje

Den smalle og våde dalbund med opstrømmende grundvand og de stejle dalsider er uegnede til egentlig dyrkning, og området har i stedet været anvendt til husdyrgræsning og høslæt. Disse gamle driftsformer har igennem et meget langt historisk forløb udviklet og bevaret ådalens lysåbne naturtyper. Det har ikke kunnet betale sig at udrette åens naturlige slyngninger, som derfor er meget smukt bevaret undtagen på det stykke, hvor åen drejer mod øst frem til Sludstrup Bro. Her er dalen noget bredere, åen er blevet rettet ud og en del af dalbunden har været opdyrket. Høslæt og græsning

er ophørt i størstedelen af fredningsområdet, hvilket har ført til omfattende tilgroning. Der er for tiden kreaturgræsning på dalsiden i det nordvestlige hjørne af ådalen og på dele af arealet øst for Slustrupvej, mens de øvrige dele af området er uden pleje hverken i form af rydning, græsning eller høslæt.

Det er berettiget at betegne Skærum Ådal som enestående. Det gælder ikke alene i nordjysk sammenhæng, da det også på landsplan er vanskeligt at pege på ret mange ådale, som rummer en så stor artsrigdom og naturskønhed i en så uforstyrret tilstand. Bevarelsen af såvel landskabsværdierne som dets rige planteliv er afhængig af, at der gennemføres en forbedret pleje.

...

Fortidsminder og kulturspor

Der er ikke registreret fortidsminder eller andre kulturspor indenfor fredningsområdet.

Offentlighedens adgang og friluftsliv

Langt størstedelen af fredningsområdet består af udyrkede og uhegnede arealer, hvortil der er offentlig adgang, jf. naturbeskyttelseslovens bestemmelser herom i naturbeskyttelseslovens Kapitel 4. Ved køb af fiskekort (dagkort) til Skærum Å får man adgang til at færdes langs åen, men der er i øvrigt ingen offentligt tilgængelige veje eller stier.

Jagt

Den vigtigste benyttelse af Skærum Ådal i dag er uden tvivl den jagtmæssige. Fredningen er ikke til hinder for, at jagt kan foregå som hidtil, det vil sige med de begrænsninger, som i forvejen følger af, at størstedelen af området er § 3-beskyttede naturtyper, hvor fodring og udsætning af vildt ikke må finde sted.

Naturplejeaftaler

Der er ingen plejeaftaler i området. Med en fredning får naturplejemyndigheden (Frederikshavn Kommune) ret til at foretage naturpleje på private arealer uden udgift for ejerne. Det kan f.eks. være relevant, hvor § 3-beskyttede arealer er groet til i krat, som ejerne ikke selv ønsker at rydde og hegne m.v..

Råstofindvinding og vandindvindingsinteresser

Fredningsområdet ligger indenfor område med drikkevandsinteresser; der er en enkelt kommunal vandværksboring nær Sludstrup Bro. Der er ingen reservationer til råstofgravning

Natura 2000 -interesser.

Området er ikke omfattet af Natura 2000 udpegning.

Frednings- og planlægningsmæssige forhold

Eksisterende fredninger

Bortset fra fredning af Skærum Kirkes omgivelser er der ingen fredninger i eller i nærheden af området.

Zonestatus

Hele området ligger i landzone.

Kommune-, lokalplan- og øvrige planforhold

Der er ingen særlige retningslinjer, lokalplaner eller planforslag inden for det foreslåede fredningsområde. Ådalen er udpeget som økologisk forbindelse og værdifuldt kulturmiljø.

...”

Sagens behandling i fredningsnævnet

Bekendtgørelse om sagens rejsning har været indrykket i Statstidende for den 18. maj 2017 og bekendtgjort på Miljøstyrelsens hjemmeside den 17. maj 2017. Fredningsnævnet har i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 1, sendt fredningsforslaget til ejerne af de ejendomme, der er omfattet af fredningsforslaget, til statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser bliver berørt af forslaget, samt til organisationer m.v., som må antages at have interesse i forslaget.

Fredningsnævnet har den 5. juli 2017 holdt et offentligt møde om sagen efter forudgående indkaldelse til mødet, der i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 5 og 6 blev sendt til de samme ejere, myndigheder og organisationer, som fredningsforslaget blev sendt til. Der blev på mødet fastsat en frist til den 5. september 2017 til at fremkomme med bemærkninger og indsigelser til fredningsforslaget. Et referat fra mødet blev sendt til de, der var indkaldt til eller deltog i mødet.

Der er derudover foretaget besigtigelse den 4. april 2018 af fredningsområdet med udgangspunkt i områderne ved Slustrup bro, hvor Gravensmindevej møder Lendumvej samt ved Nørre og Sønder Ravnsholt og Lille Albæk. Fremmødte lodsejere havde mulighed for at udtale sig.

Under det offentlige møde og senere er der fremsat bemærkninger til fredningsforslaget, der er samlet til følgende:

Miljøstyrelsen har oplyst, at styrelsen anerkender, at der er naturværdier i ådalen, og den vil derfor ikke modsætte sig fredningen og adgangen til at foretage naturpleje. Der bør i fredningsforslaget henvises til plejebekendtgørelsen og forslagets ”skal-bestemmelser” skal ændres til ”kan-bestemmelser”. Spørgsmål om plejeforanstaltninger er behandlet i plejebekendtgørelsen. Ved uenighed mellem plejemyndighed og lodsejer kan fredningsnævnet inddrages og nævnets afgørelse påklages. Herudover har Miljøstyrelsen henvist til, at der bør tages hensyn til regelsæt for tilskud til arealerne. Endelig blev det tilkendegivet, at bestemmelsen om forbud mod udsætning og fodring af vildt bør begrænses til at omfatte de steder, hvor det vil skade naturværdierne.

Frederikshavn Kommune har tilkendegivet, at kommunen er neutral over for, men svagt imod fredningsforslaget – ikke på grund af intentionerne bag forslaget, men på baggrund af den betydning en gennemførelse af forslaget vil få for kommunens økonomi. Hvis der kommer gode muligheder for tilskud til pleje, kan kommunens holdning ændre sig. Kommunen ser gerne bonus-bestemmelser i forhold til naturbeskyttelseslovens § 3 for derved at forhindre en dobbeltbehandling af forslag i dels kommunalt, dels fredningsmæssigt regi. Kommunen er særligt opmærksom på formuleringen om tilladte hegn i fredningen, herunder om formuleringen er for snæver i forhold til skovbruget og kommunen ser gerne bestemmelsen om hegning konkretiseret. Derudover blev det oplyst, at der i 2010 er foretaget § 3- registrering i området. Lodsejerne blev opfordret til at rette henvendelse til kommune, såfremt der er tvivlsspørgsmål. Der er ikke indgået frivillige plejeaftaler med lodsejere. Der er juridisk set ikke noget i vejen for at indgå i frivillige aftaler. Der foreligger plejeplaner og kommunen forsøger at få det afsatte budgetbeløb til at række.

Dansk Botanisk Forening har tilkendegivet, at kun en fredning kan sikre fortsat tilstedeværelse af de vigtige planter i området.

Danmarks Naturfredningsforening, lokalafdeling Frederikshavn-Læsø, har med hensyn til pleje af eksisterende fredede arealer bemærket, at mange områder er Natura 2000-områder, hvor der er tilskud fra EU til LIFE-projekter. Der er sket ganske meget på andre områder på denne baggrund. Fredninger har kun retsvirkning til fredningsgrænsen. Danmarks Naturfredningsforening ser i dag alle landbrugstilladelser, og man har ikke set, at en fredning er lagt til grund for en kommunal afgørelse vedrørende de tilstødende arealer. Lokalforeningen har anerkendt, at der vil kunne være et problem ved fremtidigt salg af ejendommene, og at dette bør behandles nærmere.

På forespørgsel har Danmarks Naturfredningsforening som sagsrejser oplyst, at der er adgang for lodsejerne til at gennemføre egen afgræsning som pleje. Et problem vil kunne være at etablere en hegning midt inde i en større hegning. Det blev endvidere oplyst, at der ikke ved fredningsforslaget er lagt hindringer i vejen for at vedligeholde drænledninger.

Jørgen Jensen (lodsejer nr. 7) har oplyst, at der er mere landbrugsdrift i området for fredningsforslaget end vist på fredningskortet. På matr.nr. 21a, Skærum by, Skærum, nord for Lille Albæk, er der agerjord i større omfang end det areal, der fremgår af fredningsforslaget. Han er imod en fredning, men for en frivillig aftale om pleje ved afgræsning. Allerede nu er der ved fremsættelse af fredningsforslaget pålagt arealerne restriktioner. Det bør i fredningsbestemmelser være reguleret, hvad der skal ske ved ejerskifte.

Keld Hansen (lodsejer nr. 5) har oplyst, at han har § 3-områder på sin ejendom, hvor der er etableret 2 søer, som han gerne vil have hegnet ind. Han er indstillet på en frivillig aftale vedrørende pleje, men er imod fredning. Fredningsforslaget er rejst på et tyndt grundlag, hvis sagsrejseren håber på, at der fortsat er frø i jorden. Det er en årrække siden frøene har vist sig. Han har endvidere anført, at en fredning vil medføre fremtidige indskrænkninger på arealer, der grænser op til det fredede område og at kommunen ikke tilføres midler til pleje af arealerne. Da der endvidere ikke etableres stier i området, er han tvivlende over for, hvem der får glæde af fredningen. Han har foreslået, at lodsejeren får hjælp

til etablering af hegn, rydning af krat og buske, så områderne kan afgræsses af kreaturer og heste igen. Han er indstillet på en frivillig aftale vedrørende pleje.

LandboNord ved Allan Olsen har bl.a. bemærket, at fredningssager kan have utilsigtede konsekvenser for arealer i omdrift og som grænser op til fredede arealer, idet de pålægges kommunale restriktioner. Det nu fremsatte forslag har som hovedformål at give adgang til naturpleje, og ikke til offentlighedens adgang. Han stillede sig tvivlende over for, om fredning er nødvendig frem for frivillige aftaler med lodsejerne, som ved fredning ofte fornemmer, at de ikke længere råder over deres arealer. I sager om husdyr kan det være en bekymring hos kommunen, at ammoniak spredes til de fredede arealer, også i relation til områder, der ikke er Natura 2000-områder.

Helmer Arvidson (lodsejer nr. 13) har tilkendegivet, at han mener, at der bør være en plejepligt og ikke en plejeret for kommunen. Derudover har han protesteret imod fredningsforslaget, som ingen lodsejere er positivt indstillet over for. Fredningen af selv mindre arealer griber indgående ind i de enkelte ejendomme, både med hensyn til eventuel landbrugsdrift og fremtidig salg af ejendommene.

Kaj Zakarias Petersen (lodsejer 14) har i et brev af 30. juni 2017 bl.a. tilkendegivet, at han er imod en fredning med de restriktioner, en sådan fredning måtte medføre. Der indgår i forslaget landbrugsjord, som de i mange år har gødet og fået afgræsset. Dette område skal bevares som landbrugsjord med mulighed for fortsat dyrkning. De fodrer og udsætter vildt, og agter at fortsætte med det. Åbeskyttelseslinjen, som tidligere er bestemt af amtet, giver allerede offentligheden adgang til at færdes langs åen og til fiskeri. De ønsker ikke at give offentligheden uhindret tilladelse til at færdes på deres jorder. De modsætter sig kraftigt en fredning med de restriktioner, en sådan fredning vil medføre, og de mener i øvrigt, at en fredning er helt unødvendig.

Per Larsen har udtalt, at han var tidligere ejer af Ørnhøj, men bor i dag til leje. Han deltog i sin tid i optælling af orkideer. På de steder, hvor der var markeret med tilstedeværelsen af orkideer, skete der ulovlig opgravning, foretaget af personer, der specifikt gik efter disse planter. Derudover har han bemærket, at der oprindeligt var 40 dyreenheder på arealerne, men at der nu kun må være 12 dyreenheder til afgræsning.

Under besigtigelsen drøftedes bl.a. tilskudsordninger, samt fodring af dyr/rådyr. Der henvises i øvrigt til referatet for den besigtigelse, der blev foretaget den 4. april 2018.

---000---

Frederikshavn Kommune har den 2. september 2017 fremsendt en oversigt over de nuværende restriktioner, der gælder for Skærum Ådal og sammenholdt denne oversigt med de restriktioner, der fremtidigt vil blive pålagt arealerne, hvis fredningen gennemføres.

Miljøstyrelsen har den 10. oktober 2017 fremsendt forslag til justering af fredningsbestemmelsernes ordlyd og indhold, som sagsrejseren senere har tilsluttet sig.

---000---

Frederikshavn Kommune har den 20. september 2018 oplyst, at der kun er fremkommet ønske om ny § 3-registrering fra lodsejer nr. 7, Jørgen Jensen.

Ved brev af 28. juni 2019 har Frederikshavn Kommune, Center for Teknik og Miljø, meddelt, at der for så vidt angår en registreret mosepylogon på matr.nr. 21a og matr. nr. 11b Skærum By, Skærum (lodsejer nr. 7, Jørgen Jensen) kan ske afregistrering. Registreringen af § 3 beskyttet mose kan herefter ikke fastholdes.

Danmarks Naturfredningsforening har ved mail af 26. august 2019 meddelt, at man som sagsrejsjer har valgt at udtage det afregistrerede areal af fredningsforslaget. Der er herefter udarbejdet nyt fredningskort og tilrettet areal- og lodsejerliste.

---000---

Fredningsnævnet har den 14. december 2018 besluttet at forlænge fristen i naturbeskyttelseslovens § 37a med 1 år, således at fristen udløber den 20. april 2020.

Fredningsnævnet har den 28. januar 2018 truffet afgørelse om, at der ikke er pligt til udarbejdelse af en miljøvurdering i forbindelse med fredningsforslaget, jf. miljøvurderingslovens § 10, jf. § 8, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 1, nr. 1 og nr. 3. Miljø- og Fødevarerklagenævnet har den 18. februar 2020 efter klage fra en lodsejer stadfæstet Fredningsnævnets afgørelse.

Fredningsnævnets bemærkninger

Fredningsnævnet finder, at en fredning i medfør af naturbeskyttelseslovens kapitel 6 af de arealer, der fremgår af det reviderede fredningskort bør gennemføres.

Fredningsområdet indeholder en usædvanlig righoldig og oprindelig natur, som efter ophør af traditionel landbrugsdrift er under tilgroning. Fredningen bør gennemføres for at sikre og forbedre forholdene for det vilde plante- og dyreliv, herunder særlig de lysåbne naturtyper med deres rige flora, for at sikre og forbedre områdets landskabelige værdier, og for at skabe grundlag for naturpleje.

Afgrænsning af fredningsområdet mv.

Den afgrænsning af fredningsområdet, som er indeholdt i det nu reviderede fredningskort, lægges til grund. Kortet, der er dateret marts 2020, indeholder markeringer af § 3-arealer og åbeskyttelseslinje mv.

Fredningsnævnet har lagt vægt på, at fredningsforslaget primært omfatter arealer i ådalen, som grænser op til Skærum Å med de naturtyper, som ønskes fredet.

Det bemærkes, at en fredning alene gælder for de arealer, der fredes.

Frederikshavn Kommune har fremsat ønske om tilføjelse af bonusbestemmelser, men fredningsnævnet finder ikke, at der i sagen foreligger konkrete projekter med en tilstrækkelig detaljeringsgrad, der gør det muligt at vurdere konsekvenserne heraf i forbindelse med behandlingen af fredningsforslaget. Kommunens ønske må derfor afvises.

Fredningen omfatter helt eller delvist følgende matr.nr.:

Skærum by, Skærum:

1l, 3d, 5a, 5b, 5e, 7c, 7m, 7o, 11b, 20a, 21a, 40a, 40e, 40g, 40 l, 41a, 41c, 41d, 7000g,

Lendum by, Lendum:

13b, 7000æ,

Eget Hgd., Skærum:

1ax, 1ay, 1ba, 1bæ, 1cb, 4o, 7000a,

Den vestlige Del, Åsted:

6b, 7a, 13a, 13b,

Der fastsættes følgende fredningsbestemmelser:

§ 1 Fredningens formål

- At sikre og forbedre forholdene for det vilde plante- og dyreliv, herunder særlig de lysåbne naturtyper med deres rige flora,
- At sikre og forbedre områdets landskabelige værdier,
- At skabe grundlag for naturpleje.

§ 2 Fredningsområdet

Fredningsområdet afgrænses som vist på kortbilag 1.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation fra Fredningsnævnet, for eksempel i forbindelse med naturgenopretning/naturforbedring eller rekreativ anvendelse.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Arealer i landbrugsmæssig drift

Arealer på ejendommene, del af matr. nr. 5b Skærum By, Skærum, (lb. nr. 1), del af matr. nr. 21a, (lb. nr. 7), 7m Skærum By, Skærum, (lb. nr. 8), del af matr. nr. 41d Skærum By, Skærum (lb. nr. 9), del af matr. nr. 41c Skærum By, Skærum, (lb. nr. 10), del af 1cb Eget Hgd., Skærum, (lb. nr. 15) og del af matr. nr. 13a Den vestlige Del, Åsted, (lb. nr. 18) er på fredningstidspunktet i landbrugsmæssig

drift. Arealerne ønskes udviklet i retning mod eng og overdrev og må derfor ikke tilplantes, omlægges, gødskes, sprøjtes eller lignende.

Beskyttet natur

Der må kun foretages ændringer i tilstanden af naturtyper, som er beskyttet, jf. naturbeskyttelseslovens § 3, når ændringerne har et naturforbedrende sigte. Der må således ikke gødskes, anvendes pesticider, omlægges eller jordbearbejdes, sås, plantes, drænes eller kalkes.

Skov

På skovarealer, der er vist ved almindelig skovsignatur på fredningskortet, er fredningen ikke til hinder for, at der foretages rydninger af hensyn til forbedring af udsigter og/eller genskabelse af lysåbne naturtyper. Det kan eventuelt ske i medfør af plejeplanen (se § 10).

§ 5 Byggeri m.v.

Der må ikke opføres bygninger i området, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter tillige legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger.

Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne, der i kortere perioder er nødvendige for skovdrift eller naturpleje.

Fredningen er ikke til hinder for anbringelse af sædvanlige læskure for husdyr efter fredningsnævnets godkendelse af udformning, størrelse og placering.

Deponering må ikke finde sted indenfor fredningsområdet.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner, som f.eks. tårne, vindmøller, solcelleanlæg, tankanlæg, transformatorstationer, master o.l. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Arealerne må ikke benyttes til oplag, opstilling af udrangerede maskiner og lignende. Der må ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Der må alene opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til hegning af husdyr. I skovene kan der opsættes sædvanlige hegn omkring nyplantninger og foryngelser, såfremt disse fjernes igen inden 10 år. Usædvanlig hegning er ikke tilladt, herunder f.eks. hjortehegn og hvide træhegn (hestehegn).

Der kan efter enighed med lodsejerne og med fredningsnævnets godkendelse opsættes mindre informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden.

§ 7 Terrænændringer m.v.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke fyldes op, graves eller planeres. Råstoffer må ikke udvindes, heller ikke til eget forbrug.

§ 8 Offentlighedens adgang

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og udyrkede og uhegnede arealer er således åbne for offentlighedens færdsel til fods, jf. naturbeskyttelseslovens kapitel 4.

Stier kan etableres af plejemyndigheden efter aftale med lodsejerne og med Fredningsnævnets godkendelse.

§ 9 Naturpleje

Plejen af områdets lysåbne, beskyttede naturtyper søges tilrettelagt, så den fremmer en lav vegetationshøjde ved græsningssæsonens afslutning, medmindre plejen udføres ved helårsgræsning.

§ 10 Plejemyndighed og plejeplaner

Frederikshavn og Hjørring kommuner er plejemyndighed i fredningsområdet og kan gennemføre pleje af arealer i de respektive kommuner til opfyldelse af fredningens formål.

Plejen gennemføres efter den gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, for tiden bekendtgørelse nr. 924 af 24. juni 2016 eller senere ændringer af denne.

Plejemyndighederne udarbejder en plejeplan for det fredede område senest 2 år efter fredningens gennemførelse. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år.

§ 11 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride imod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk.1.

Afgørelsen er truffet i forening med det ministerielt udpegede medlem Tage Leegaard og de kommunalt udpegede medlemmer Jørgen Stubgaard (Hjørring Kommune) og Per Faurholt (Frederikshavn Kommune).

Niels Bjerre

Klagevejledning:

Fredningsnævnets afgørelse kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klageberettigede er ejere og brugere, der skal have denne afgørelse tilsendt, enhver, der under sagen har givet møde for fredningsnævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse, statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget samt organisationer mv., som antages at have en væsentlig interesse i fredningsforslaget.

Erstatningsafgørelsen kan dog kun påklages af ejere og brugere samt statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af afgørelsen. Godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand kan ifølge naturbeskyttelseslovens § 47 ikke påklages.

Klage indgives skriftligt til Miljø- og Fødevareklagenævnet på e-boks, hvor du kan vælge Nævnenes Hus som modtager, eller ved almindelig brevpost til Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800 Viborg, att. Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er offentligt bekendtgjort. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del har den 18. marts 2020 truffet følgende

afgørelse i FS-NJN-23-2017

om erstatning i anledning af fredning af arealer ved Skærum Ådal i Frederikshavn og Hjørring kommuner.

I Indledning

Ved en afgørelse truffet samtidig med denne afgørelse har Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del, besluttet at frede nogle arealer i Skærum Ådal, beliggende i Hjørring og Frederikshavn kommuner.

Fredningsområdet omfatter ca. 63 ha, som ejes af 17 private lodsejere, bortset fra ca. 0,22 ha, som ejes af Frederikshavn Kommune og ca. 0,02 ha, der ejes af Hjørring Kommune.

Udstrækningen af fredningen fremgår af vedhæftede pr. 14. februar 2020 reviderede areal - og lodsejerliste, der blandt andet indeholder oplysninger om, hvilke arealer der er beskyttede naturtyper i henhold til naturbeskyttelsesloven.

Fredningsnævnet har efter votering udsendt udkast til fredningsafgørelse og anmodet lodsejerne om på denne baggrund at fremkomme med eventuelle erstatningskrav.

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 40, stk.1, at fredningsnævnet herefter skal afgøre erstatningsspørgsmål m.v., jf. § 39. Disse spørgsmål er udskilt og afgøres selvstændigt ved denne afgørelse.

Nævnets medlemmer er formand Niels Bjerre, det ministerielt udpegede medlem Tage Leegaard og de kommunalt udpegede medlemmer i henholdsvis Hjørring og Frederikshavn kommuner, Jørgen Stubgaard og Per Faurholt.

II Erstatningsspørgsmål

A

Efter § 39, stk.1,1.pkt. skal fredningsnævnet fastsætte erstatning til ejere/brugere og andre indehavere af rettigheder over de fredede ejendomme for det tab, som fredningen påfører dem. På den baggrund

har fredningsnævnet den 10. november 2019 fremsendt udkast til fredningsafgørelse og opfordret sådanne rettighedshavere til senest den 2. december 2019 at opgøre deres erstatningskrav og indsende dem til nævnet. Der er modtaget erstatningskrav fra 3 lodsejere og en enkelt lodsejer har taget forbehold om at fremsætte et erstatningskrav.

Den følgende gennemgang omfatter de fredede ejendomme som opregnet med løbenummer i fredningsforslagets areal- og lodsejerliste.

B.

Af naturbeskyttelseslovens § 33, stk.5, fremgår det, at der for det tab, som en fredning påfører en ejer, bruger eller indehaver af en anden rettighed over fredet ejendom, ydes erstatning efter reglerne i lovens § 39.

1. Offentligt ejede arealer

Efter § 39, stk.1, 3.pkt. tilkendes der ikke erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse.

2. Privatejede arealer

Ved udmåling af erstatning efter naturbeskyttelseslovens § 39 følges en fast praksis, hvor erstatningerne, som udgangspunkt fastsættes efter takster, der dog reduceres eller helt bortfalder afhængig af, i hvilken grad det fredede areal i forvejen er omfattet af naturbeskyttelseslovens generelle reguleringer.

- a. Fredning af områder, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (moser og andre vådområder), udløser normalt ikke erstatning. Den fredning, der nu gennemføres af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, er ikke mere byrdefulde for lodsejere end de begrænsninger, der allerede følger af loven.
- b. Fredede områder, der er pålagt fredskovspligt, udløser ikke erstatning, medmindre der pålægges begrænsninger i skovdriften. Der er i denne fredning ikke arealer med fredskovspligt.
- c. I de tilfælde, hvor et areal fredes, uden der samtidig fastsættes bestemmelser, der forhindrer lodsejeren i at drive arealet på en landbrugsmæssig hensigtsmæssig måde, fastsættes der efter praksis en erstatning, der udmåles efter, hvor stort et areal, der undergives fredningsbestemmelser. Erstatningen pr. ha. udmåles uden hensyntagen til, hvor den fredede ejendom er beliggende og uden hensyntagen til jordens bonitet, og benævnes grundtaksten. Grundtaksten udgør for 3.800 kr. pr. ha., som også er en minimumstakst.
- d. I overensstemmelse med fast praksis tilkendes ikke grunderstatning for arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og fredskovsarealer omfattet af skovloven.
- e. Ligeledes i overensstemmelse med fast praksis tilkendes halv grundtakst for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens §§ 16 og 18, som ikke tillige er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.
- f. Tillægstakst til arealer med grundtakst:

For et landbrugsareal på matr. nr. 5b Skærum By, Skærum, som er angivet på kortbilag 3, der ekstensiveres, ydes der en tillægstakst på 50.000 kr. pr. ha (§ 4 – ”Arealer i landbrugsmæssig drift”). Se tillige umiddelbart nedenfor.

C.

Frederikshavn Kommune har i en mail af 24. januar 2020 oplyst, at kommunen på ny har besigtiget arealerne, og at kommunen har korrigeret § 3 beskyttelsen af nogle arealer. Der er tale om et samlet areal på 7.024 m², som skal fordeles på forskellige ejendomme.

Miljøstyrelsen har i en mail af 6. og 14. februar 2020 oplyst, at Miljøstyrelsen har anerkendt, at der kan tilkendes de pågældende lodsejere erstatning for manglende muligheder for at kunne gødske arealerne.

Fredningsnævnet har på denne baggrund bestemt, at der vedrørende lb. nr. 7, lb. nr. 8, lb. nr. 9, lb. nr. 10, lb. nr. 15, lb. nr. 17 og lb. nr. 18 også ydes en tillægstakst på 50.000 kr. pr. ha og halv grundtakst, da arealerne er beliggende indenfor åbeskyttelseslinjen.

Fastsættelse af erstatning for de enkelte ejendomme med en opstilling, som viser

Løbenummer

Matrikelnummer

Ejerlav

Lodsejerens navn

Beregning af erstatning

Godtgørelse for sagkyndig bistand

Oplysningerne er baseret på oplysninger i den lodsejerfortegnelse, som indgik som bilag til fredningsforslaget samt vedlagte fredningskort. Nævnet har foretaget en enkelt rettelse for så vidt angår § 3-registrering for lodsejer Jørgen Jensen (lb. nr. 7), med revideret areal- og lodsejerfortegnelse af 14. februar 2020. Nævnet har endvidere anmodet Miljøstyrelsen om hjælp til beregning af størrelsen på de enkelte arealtyper mv.

Lb.nr.1, del matr. nr. 5b, Skærum By, Skærum, Poul Erik Jensen

Efter Miljøstyrelsens beregninger lægger fredningsnævnet til grund, at størrelsen af det areal, der er i landbrugsmæssig drift, er på ca. 0,80 ha, da en del af arealet er tilgroet med træer.

Areal i alt 11,11 ha		
§ 3-areal	9,64 ha	0 kr.
Åbeskyttelseslinje	0,32 ha	608 kr.

Arealer i landbrugsmæssig drift	0,80 ha	40.000 kr.
Øvrige arealer	0,34 ha	1.292 kr.
Erstatning i alt		41.900 kr.

Lb.nr.2, del af matr. nr. 11, del af 5e, og del af 5a, 7o og del af 40e, Skærum By, Skærum, Danni Møller Sørensen og Jonas Møller Sørensen

Areal i alt 12,70 ha		
§ 3-areal	9,45 ha	0 kr.
Åbeskyttelseslinje	3,09 ha	5.889 kr.
Øvrige arealer	0,02 ha	76 kr.
Erstatning i alt		5.965 kr.

Lb.nr.3, del af matr. nr. 40l, del af matr. nr. 40a, og del af matr. nr. 41a, Skærum By, Skærum, Peter Tegllund

Lodsejer v/ advokat Lars Fogh-Andersen har i en mail af 2. december 2019 anført, at lodsejer ikke har noget erstatningskrav, da der er tale om arealer, der i forvejen er § 3 arealer. Det forudsættes dog, at engarealerne fortsat kan slås, således at retten til EU- støtte kan opretholdes på de slåede arealer.

Fredningsnævnet har bedt Miljøstyrelsen om en udtalelse. Miljøstyrelsen har i en mail af 22. december 2019 udtalt, at fredningen ikke ses at være til hinder for, at engarealerne fortsat slås, da slåning er med til at holde arealerne lysåbne. Der udmåles derfor følgende erstatning:

Areal i alt 5,22 ha		
§ 3-areal	5,22 ha	0 kr.
Erstatning i alt		0 kr.

Lb.nr. 4, del af matr. nr. 7000 g Skærum By, Skærum og del af matr. nr. 7000a, Eget Hgd, Skærum, Frederikshavn Kommune

Da ejendommen ejes af en kommune, ydes der ingen erstatning.

Lb.nr. 5 del af matr. nr. 40g Skærum By, Skærum, Kjeld Beck Hansen

Lodsejer har i en mail af 5. december 2019 og tidligere fremsat et erstatningskrav på 102.400 kr. (40.000 kr. pr. ha) Lodsejeren har henvist til en salgsopstilling udarbejdet af ejendomsmæglerfirmaet Calundan, Frederikshavn.

Fredningsnævnet har ikke fundet anledning til at fravige de ovennævnte principper for udmåling af erstatning i anledning af den skete fredning, bl.a. under hensyn til, at ejendommen i forvejen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Erstatningen udmåles derfor således:

Areal i alt 2,56 ha		
§ 3-areal og åbeskyttelseslinje	2,56 ha	0 kr.
Erstatning i alt		0 kr.

Lb.nr. 6, matr. nr. 3d Skærum By, Skærum, Christina og Jesper Mygind

Areal i alt 0,27 ha		
§ 3-areal og åbeskyttelseslinje	0,27 ha	0 kr.
Erstatning i alt		0 kr.

Lb.nr. 7, del matr. nr. 20a, del af 21a, 7c og del af 11b Skærum By, Skærum, Jørgen Jensen

Planteavlsrådgiver Rasmus Ørnboel har på vegne **lodsejeren** i en mail af 2. december 2019 fremsat et erstatningskrav på 1.300.000 kr. for tab af handelsværdi under henvisning til kreditforening, som har stillet krav om indfrielse.

Der er også stillet krav om et beløb på 120.000 kr. (6 ha a 20.000 kr.) for mistet ret til at tildele gødning. Der er nu forbud mod gødskning og sprøjtning på engarealer, herunder skovarealer, som hidtil lovligt har kunnet tildeles gødning og været en del af harmoniarealet.

Endvidere er der stillet krav om betaling af et krav på 1.650.000 kr. (55.000 kr. i 30 år) for tab af indtjeningsmuligheder som følge af forringet jagt. Det er oplyst, at ejeren i dag honoreres med 55.000 kr. for udlejning til jagt. De sidste 2 år har udlejning ikke været mulig som følge af restriktioner i forbindelse med fredningsforslaget, hvilket indtil nu har givet et tab på 110.000 kr.

Ejeren har derudover fremsat et erstatningskrav på 1.050.000 kr. (35.000 kr. i 30 år) for mistet EU – og MVJ tilskud. Med et forbud mod gødskning forudses det, at græsset langs åen bliver i en for dårlig kvalitet til at lodsejers dyr kan få en tilstrækkelig tilvækst. Lodsejer tvivler på, om det er rentabelt at holde dyr på arealerne. Uden dyrene bliver vegetationen ikke holdt nede, og EU-tilskuddet må droppes. Allerede nu har fredningen givet problemer i forhold til EU-reglerne, da lodsejer ikke har haft mulighed for at rydde maskinelt.

Ejeren har også fremsat krav om betaling af et erstatningskrav på 450.000 kr. (15.000 kr. i 30 år) for mistet ret til at udvinde sand til eget forbrug.

Ejeren har endvidere fremsat et krav på 250.000 kr. (2,5 ha `a 100.000 kr.) for mistet ret til at drive skovdrift.

Ejeren har også fremsat et erstatningskrav på 5.000.000 kr. Ejeren har i relation hertil henvist til, at ejerens muligheder for at udvide husdyrholdet vil blive vanskeliggjort af fredningen. Dette forhold vil påvirke ejendomsværdien, da landbruget ikke fremover vil nær så attraktivt for en fremtidig køber.

Ejeren har endelig fremsat krav om refusion for udgifter til juridisk og sagkyndig bistand på 15.000 kr.

Fredningsnævnet har bedt **Miljøstyrelsen** om en udtalelse. Miljøstyrelsen har i en mail af 22. december 2019 bl.a. udtalt følgende:

”...

Overordnet set er det Miljøstyrelsens vurdering, at en fredning med de bestemmelser, fredningsnævnet har besluttet, ikke pålægger arealerne byrdefulde begrænsninger. Det skyldes, at en stor del af fredningsområdet i forvejen er beskyttet natur omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, at en stor del af fredningsområdet ligger inden for å-beskyttelseslinjen, naturbeskyttelseslovens § 16, at fredningen ikke pålægger særlige begrænsninger for skovarealerne ud over, at der kan foretages rydninger for at forbedre udsigterne, og at fredningsnævnet har besluttet at udtage fredningsforslagets bestemmelse om forbud mod udsætning og fordring af vildt.

Tab i handelsværdi

Fredningserstatninger dækker ejendommens nedgang i handelsværdi, hvilket er kommenteret i forhold til de enkelte punkter nedenfor.

Mistet ret til at gødske

Der gøres erstatningskrav gældende for mistede muligheder for at gødske og sprøjte engarealet og de skovbevoksede arealer.

Der udbetales normalt ikke erstatning for § 3-arealer, og det er Miljøstyrelsens opfattelse, at det også bør være udgangspunktet her. Hvis engarealerne har været gødsket og har indgået som del af harmoniareal, bør det dokumenteres nærmere.

Det samme gælder skovarealerne. Det er Miljøstyrelsens vurdering, at det på grund af træerne vil være vanskeligt at udbringe husdyrgødning i skovarealerne. Desuden ligger skovarealerne på skrånende terræn, hvor det alt andet lige er vanskeligt at færdes med store maskiner.

Fredningen forhindrer ikke muligheden for fortsat at få grundbetaling. Landbrugsstyrelsen har i den forbindelse oplyst, at den eneste forudsætning for fortsat tildeling af grundbetaling er, at det

pågældende areal ikke bliver for vådt til eventuelt at kunne dyrkes, og at arealet ikke tilplantes eller springer i skov.

Forringet jagt

Fredningsnævnet har besluttet at udtage fredningsforslagets forbud mod udsætning og fordring af vildt. Desuden har det under sagens behandling været muligt at søge om dispensation fra forbuddet. Det er således Miljøstyrelsens opfattelse, at der ikke skal tilkendes erstatning herfor.

Nedsættelse af EU-tilskud

Fredningen har ingen bestemmelser om regulering af vandstanden i åen eller på engene. Fredningen synes således ikke at have betydning for muligheden for at opretholde tilskud.

Mistet ret til at indvinde sand

Uanset fredning er det vanskeligt at indvinde sand på de pågældende arealer. De fleste arealer er beliggende indenfor å-beskyttelseslinjen, hvor der ikke må foretages terrænændringer. Udenfor å-beskyttelseslinjen er der arealer beskyttet af § 3-arealer og skov. På § 3-arealerne må tilstanden ikke ændres. Der kan således ikke indvindes sand inden for å-beskyttelseslinjen eller på § 3-arealer. Herefter er der kun skovarealerne, hvor der kan indvindes sand. Indvinding af sand på skovarealerne vanskeliggøres imidlertid af træerne, og af at terrænet er skrånende. Det er således Miljøstyrelsens opfattelse, at der ikke skal tilkendes erstatning for mistede muligheder for at indvinde sand.

Mistet ret til at drive skovdrift

Fredningen ses ikke at forhindre skovdrift.

Fremtidige udvidelser

Som anført ovenfor vurderes fredningen kun at få meget begrænset betydning for ejendommens fortsatte drift og dermed for handelsværdien.

Lodsejer har som svar på Miljøstyrelsens bemærkninger i en mail af 10. januar 2020 vedlagt dokumentation i form af historiske gødningsplaner. Lodsejer har i øvrigt bemærket, at der udmærket kan indvindes sand på et skrånende og tilplantet areal. Fredningen synes også at lægge hindringer i vejen for maskinelt at rydde arealer for uønsket opvækst med henblik på at holde disse EU-støtteberettiget.

Miljøstyrelsen har i en mail af 5. marts 2020 oplyst, at det fremgår af en afgørelse fra Landbrugsstyrelsen, at Landbrugsstyrelsen ved et kontrolbesøg har konstateret, at nogle arealer er "så tæt bevokset, at dyrene ikke kan gå derind".

Miljøstyrelsen har endvidere bemærket, at de omhandlede arealer samtidig er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 (hede).

Det er miljøstyrelsens opfattelse, at tilgroningen og manglende tilskud ikke har sammenhæng med fredningen af følgende grunde:

Ud fra luftfotos kan det konstateres, at de pågældende arealer fremstod tilgroede i 2016, før fredningssagen blev rejst i april 2017.

Landbrugsstyrelsen udførte kontrolbesøg i november 2018. Det er Miljøstyrelsens opfattelse, at tilgroning af et hedeareal ikke sker så hurtigt, at dyrene ikke kan gå på arealet i løbet af 1 ½ år (fra april 2017 til november 2018).

Fredningsforslaget tilsigter at bevare det vilde plante- og dyreliv, herunder særligt de lysåbne naturtyper. Derfor vil en rydning af opvækst på hedearealer, beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, heller ikke være uforeneligt med fredningsforslaget.

Fredningsnævnet har ikke fundet anledning til at fravige de ovennævnte principper for udmåling af erstatning i anledning af den skete fredning, bl.a. under hensyn til, at ejendommen for størstedelens vedkommende er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Fredningsnævnet skal særligt bemærke, at der på baggrund af de foreliggende oplysninger alene for så vidt angår et areal på 0,21 ha kan ydes erstatning for mistet ret til at gødske. Dette areal er efter kommunens vurdering ikke omfattet af en § 3-registrering i modsætning til den overvejende del af de øvrige arealer.

Fredningsnævnet finder ikke, at lodsejeren har dokumenteret et tab på grund af manglende muligheder for at drive jagt på arealerne. Der gælder ikke et forbud mod at drive jagt, og nævnet har udtaget fredningsforslagets forbud mod udsætning og fodring af vildt. Som anført af Miljøstyrelsen har der også været mulighed for at ansøge nævnet om dispensation fra det pågældende forbud.

Fredningsnævnet lægger endvidere til grund, at der, når man tager i betragtning, at størstedelen af ejendommen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og å-beskyttelseslinjen, kun i begrænset omfang er mulighed for at indvinde sand på ejendommen. Under hensyn hertil, og da de arealer, hvorfra der muligvis kan indvindes sand, er vanskeligt tilgængelige, finder fredningsnævnet ikke, at der skal tilkendes erstatning.

Under hensyn til de ovenanførte bemærkninger, og da lodsejerens øvrige erstatningskrav ikke kan tages til følge, kan erstatningen fastsættes således:

Areal i alt 13,79 ha		
§ 3-areal	11,84 ha	0 kr.
Skov udenfor åbeskyttelseslinje (grundtakst 3.800 kr.)	0,47 ha	1.786 kr.

Skov indenfor åbeskyttelseslinje (halv grundtakst 1.900 kr.)	1,27 ha	2.413 kr.
Arealer i landbrugsmæssig drift indenfor åbeskyttelseslinje	0,21 ha 51.900 kr.	10.899 kr.
Erstatning i alt		15.098 kr.
Godtgørelse for sagkyndig bistand		4.000 kr.

Lb.nr.8, matr. nr. 7m Skærum By, Skærum, Christian Fabricius Mølvang

Areal i alt 1,51 ha		
§ 3-areal	0,93 ha	0 kr.
Arealer i landbrugsmæssig drift indenfor åbeskyttelseslinje	0,58 ha 51.900 kr.	30.102 kr.
Erstatning i alt		30.102 kr.

Lb.nr.9, del af matr. nr. 41d Skærum By, Skærum, Anders Christian Rødkjær

Areal i alt 1,18 ha		
§ 3-areal	1,09 ha	0 kr.
Arealer i landbrugsmæssig drift indenfor åbeskyttelseslinje	0,09 ha 51.900 kr.	4.671 kr.
Erstatning i alt		4.671 kr.

Lb.nr.10, del matr. nr. 41c Skærum By, Skærum, Jytte Johansen Hviid og Erik Andersen

Areal i alt 2,47 ha		
§ 3-areal	2,46 ha	0 kr.
Arealer i landbrugsmæssig	0,01 ha 51.900 kr.	519 kr.

drift indenfor åbeskyttelseslinje		
Mindsteerstatning		3.800 kr.

Lb.nr.11, del af matr. nr. 13b Lendum By, Lendum, og del af matr. nr. 1bæ Eget Hgd., Skærum, Bjarne Albæk Olesen

Areal i alt 2,74 ha		
§ 3-areal og åbeskyttelseslinje	2,64 ha	0 kr.
Grundtakst a 3.800 kr.	0,10 ha	380 kr.
Mindsteerstatning		3.800 kr.

Lb.nr. 12 matr. nr. 7000æ Lendum By, Lendum, Hjørring Kommune.

Da ejendommen ejes af en kommune, ydes der ingen erstatning.

Lb.nr.13, del af matr. nr. 1ax Eget Hgd. Skærum, Helmer Frederik Arvidson

Areal i alt 1,36 ha		
§ 3-areal og åbeskyttelseslinje	1,36 ha	0 kr.
Erstatning i alt		0 kr.

Lb.nr.14, del af matr. nr. 1ay, del af 1ba Eget Hgd., Kaj Zakarias Petersen

Ejeren har fremsat et erstatningskrav på 100.000 kr. for værditab af ejendommen som følge af fredningen. Ejeren har i den forbindelse henvist til en udtalelse fra en ejendomsmægler.

Fredningsnævnet har bedt Miljøstyrelsen om en udtalelse. Miljøstyrelsen har i en mail af 22. december 2019 bl.a. udtalt følgende:

”...

Overordnet set er det Miljøstyrelsens vurdering, at en fredning med de bestemmelser fredningsnævnet har besluttet, ikke pålægger arealerne byrdefulde begrænsninger. Det skyldes, at en stor del af fredningsområdet i forvejen er beskyttet natur omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3,
at en stor del af fredningsområdet ligger inden for å-beskyttelseslinjen, naturbeskyttelseslovens § 16,
...

Det fredede areal hos lb. nr 14 er beskyttet af § 3. Der tilkendes normalt ikke erstatning for sådanne arealer, og de pågældende arealer synes ikke at være nogen undtagelse.

...”

Fredningsnævnet har ikke fundet anledning til at fravige de ovennævnte principper for udmåling af erstatning af den skete fredning, bl.a. under hensyn til, at hele ejendommen i forvejen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og åbeskyttelseslinje. Der fastsættes derfor følgende erstatning:

Areal i alt 1,54 ha		
§ 3-areal og åbeskyttelseslinje	1,54 ha	0 kr.
Erstatning i alt		0 kr.

Lb.nr.15 del af matr. nr. 1cb Eget Hgd, Skærum, John Ole Jensen

Areal i alt 1,06 ha		
§ 3-areal	1,04 ha	0 kr.
Arealer i landbrugsmæssig drift indenfor åbeskyttelseslinje	0,02 ha 51.900 kr.	1.038 kr.
Mindsteerstatning		3.800 kr.

Lb.nr.16, del af matr. nr. 4o Eget Hgd., Skærum, Gertrud Lundstrøm og Allan Madsen

Areal i alt 0,17 ha		
§ 3-areal og åbeskyttelseslinje	0,17 ha	0 kr.
Erstatning i alt		0 kr.

Lb.nr.17, del af matr. nr. 13b Den vestlige Del, Åsted, Jens Arne Lie.

Areal i alt 0,37 ha		
§ 3-areal	0,29 ha	0 kr.
Skov indenfor åbeskyttelseslinje	0,07 ha 1.900 kr.	133 kr.
Arealer i landbrugsmæssig drift indenfor åbeskyttelseslinje	0,01 ha 51.900 kr.	519 kr.
Mindsteerstatning		3.800 kr.

Lb.nr.18, del af matr. nr. 6b, del af 13a og del af 7a Den vestlige Del, Åsted, Lars Nygaard Christensen

Areal i alt 4,36 ha		
§ 3-areal	4,32 ha	0 kr.
Arealer i landbrugsdrift indenfor åbeskyttelseslinje	0,04 ha 51.900 kr.	2.076 kr.
Mindsteerstatning		3.800 kr.

Samlet erstatning i anledning af fredningen

Lb.nr.	Ejer	Erstatning
1	Poul Erik Jensen	41.900 kr.
2	Danni Møller Sørensen og Jonas Møller Sørensen	5.965 kr.
7	Jørgen Jensen	15.098 kr.
8	Christian Fabricius Mølvang	30.102 kr.
9	Anders Christian Rødkjær	4.671 kr.
10	Jytte Johansen Hviid og Erik Andersen	3.800 kr.
11	Bjarne Albæk Olesen	3.800 kr.
15	John Ole Jensen	3.800 kr.
17	Jens Arne Lie	3.800 kr.
18	Lars Nygaard Christensen	3.800 kr.
Erstatning i alt		116.736 kr.

Fredningsnævnet har endvidere fastsat en godtgørelse for sagkyndig bistand til lb. nr. 7 (Jørgen Jensen), på 4.000 kr., jf. naturbeskyttelseslovens § 47.

III Andre spørgsmål

Nævnets afgørelse om fordeling af udgifterne til det medlem, der er udpeget af miljøministeren, mellem de kommuner, som fredningssagen vedrører, træffes som neden for bestemt, jf. naturbeskyttelseslovens § 35, stk. 11.

De tilkendte erstatningsbeløb forrentes som neden for angivet, jf. lovens § 39, stk.4.

Efter § 49, stk.1 sørger miljøministeren for, at tilkendte erstatninger udbetales. En erstatning kan først kræves udbetalt, når det er endelig afgjort, om fredningen skal gennemføres. Det følger af samme lovbestemmelse, at tilkendt erstatning tidligst kan kræves udbetalt, når Miljø- og Fødevareklagenævnet måtte have opretholdt fredningsnævnets afgørelse.

Efter § 49, stk.3,1. pkt., afholder staten $\frac{3}{4}$ af de tilkendte erstatninger. Nævnet finder ikke grundlag for at fravige denne regel i medfør af stk.4. Nævnet finder i medfør af stk.3, sidste pkt., at resten afholdes af Frederikshavn Kommune, hvor de fredede områder ligger for langt størstedelens vedkommende.

Erstatningsbeløbene forrentes fra datoen for fredningsnævnets afgørelse og indtil erstatning udbetales med en årlig rente, der svarer til Danmarks Nationalbanks diskonto.

Udgifterne til det medlem, der er udpeget af miljøministeren, betales af Frederikshavn Kommune.

Niels Bjerre

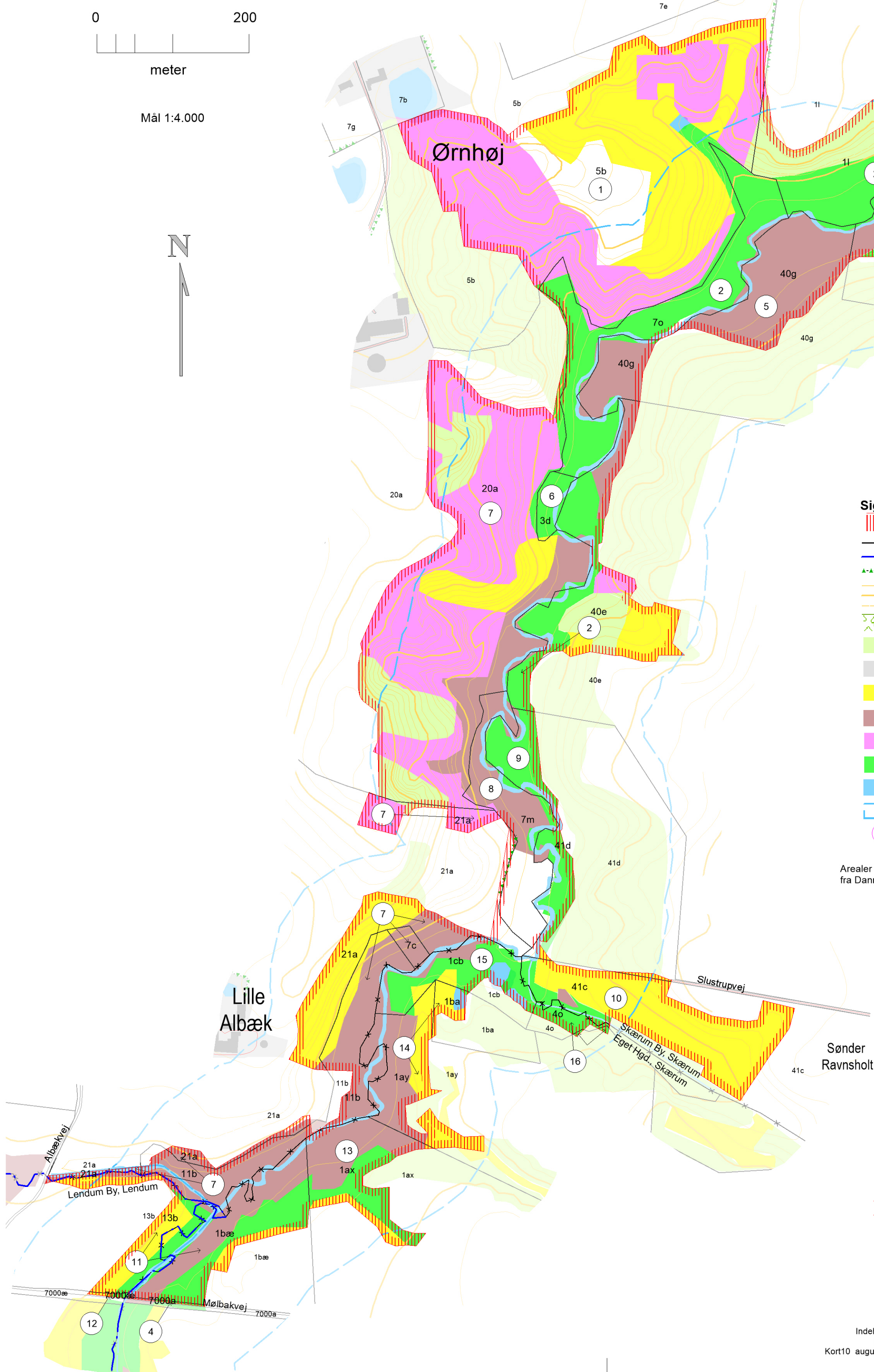
Klagevejledning:

Fredningsnævnets afgørelse kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klageberettigede er ejere og brugere, der skal have denne afgørelse tilsendt, enhver, der under sagen har givet møde for fredningsnævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse, statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget samt organisationer mv., som antages at have en væsentlig interesse i fredningsforslaget.

Erstatningsafgørelsen kan dog kun påklages af ejere og brugere samt statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af afgørelsen. Godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand kan ifølge naturbeskyttelseslovens § 47 ikke påklages.

Klage indgives skriftligt til Miljø- og Fødevareklagenævnet på e-boks, hvor du kan vælge Nævnenes Hus som modtager, eller ved almindelig brevpost til Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800 Viborg, att. Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er offentligt bekendtgjort. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del,

Badehusvej 17, 9000 Aalborg,

telefon 9968 8461

mail:nordjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Frederikshavn Kommune

Den 17. juni 2020

FN-NJN-54-2019: Genslyngning af dele af Skærum Å

Fredningsnævnet har den 7. oktober 2019 fra Frederikshavn Kommune modtaget en ansøgning om tilladelse til at foretage en genslyngning af en del af Skærum Å.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse af de omhandlede arealer besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen fremgår neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Arealerne er omfattet af det fremsatte forslag til fredning af arealer ved Skærum Ådal i Frederikshavn og Hjørring kommuner (FN-NJN-23-2017). Fredningsnævnet har den 18. marts 2020 afsagt kendelse om fredning af arealerne. Afgørelsen er påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Fredningen har som formål at sikre og forbedre forholdene for det vilde plante- og dyreliv, herunder særlig de lysåbne naturtyper med deres rige flora. Endvidere er formålet at sikre og forbedre områdets landskabelige værdier og at skabe grundlag for naturpleje. Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand medmindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i henhold til bestemmelserne i fredningen eller ved en dispensation fra fredningsnævnet, for eksempel i forbindelse med naturgenopretning/naturforbedring eller rekreativ anvendelse, jf. § 3. Efter § 7 må der ikke indenfor fredningsområdet foretages terrænændringer. Der må således ikke fyldes op, graves eller planeres.

Frederikshavn Kommune har i en forundersøgelsesrapport af 6. februar 2019 oplyst, at indsatsen vedrørende vandløbsrestaureringer for Skærum Ådal er delt op i 2 delområder. Denne sag vedrører delområde 2, hvor vandløbsstrækning tidligere er blevet reguleret ved at blive rettet ud. De berørte lodsejere er henholdsvis Danni Møller Sørensen og Jonas Møller Sørensen, Vognsbækvej 40, Skærum, 9900 Frederikshavn, (matr. nr. 11 og 5e, Skærum By, Skærum) og Peter Tegllund, Rydalvej 95, 9900 Frederikshavn (matr. nr. 401 Skærum By, Skærum).

Der henvises til nedenfor viste luftfoto:

Frederikshavn Kommune har anført, at der genslynges, hvor det nuværende forløb afviger væsentligt fra det oprindelige forløb. På den strækning, der skal genslynges, forlænges vandløbet med ca. 135 m. Nuværende strækning er på ca. 555 m. Genslyngningerne bliver ca. 555 m., 265 m fyldes op og 135 m bevares som før. Det genslyngede vandløb bliver herefter ca. 690 m.

En del af det jord, der graves op i forbindelse med det nye vandløb, skal bruges til at sløjfe eksisterende dele af vandløbet. Jordbalancen går ikke op, hvorfor der skal bortkøres ca. 1.000 m³ og jævnes ud på landbrugsjord. Der udlægges gydegrus i lagtykkelse 0-30 cm. på de lavvandede genslyngninger. Der etableres desuden skjul ved udlægning af sten og dødt ved.

På de genslyngede strækninger graves vandløbet bredere og mere terrænnært for at skabe lavvandede områder, hvor der kan etableres gydestryg for vandløbets fauna og planter. Faldet over de genslyngede strækninger bliver på ca. 1,2 ‰.

Frederikshavn Kommune har endvidere anført, at ingen af de 2 delstrækninger er beliggende i Natura 2000-område. Det nærmeste Natura 2000-område er N8 "Åsted Ådal, Bangsbo Ådal og omliggende overdrevsområder. Området er beliggende henholdsvis ca. 2,5 og 3,5 km øst for delstrækning 1 og delstrækning 2.

Skærum Å afvander via Ellinge Å til Natura 2000 område N4, Hirsholmene, havet vest herfor og Ellinge Å's udløb. Afstanden hertil er ca. 10-12 km.

Der er ikke registreret bilag IV arter nær graveområderne, men der er tidligere observeret den rødlistede orkidé hvid sækspore ca. 400 m opstrøms de planlagte genslyngninger i område 2.

Planten er dog ikke genfundet i nyere tid, og projektet vil desuden ikke påvirke forholdene opstrøms.

Frederikshavn Kommune har oplyst, at kommunen er indstillet på at meddele dispensation i forhold til naturbeskyttelseslovens § 3.

Danmarks Naturfredningsforening, Frederikshavn/Læsø afdeling, har i en mail af 2. oktober 2019 udtalt, at det er et godt projekt til gavn for naturen i ådalen, og man kan derfor anbefale, at der meddeles en dispensation.

Dansk Botanisk Forening har i en mail af 18. september 2019 tilkendegivet, at vandplansprojektet vil kunne medvirke til at fremme de særlige biologiske kvaliteter, som er til stede i og ind til Skærum Å.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde den 10. juni 2020. I besigtigelsen deltog fredningsnævnet ved formanden, dommer Niels Bjerre, det ministerielt udpegede medlem Tage Leegaard og det kommunalt udpegede medlem Per Faurholt. For Frederikshavn Kommune mødte Bo Christian Sørensen og Allan Jensen. For Danmarks Naturfredningsforening deltog Mette Nielsen. For Dansk Botanisk Forening mødte Flemming Thorning-Lund.

Allan Jensen redegjorde for projektet. Det oplystes herunder, at der i anlægsfasen vil blive udlagt køreplader og anvendt anden form for skånsom fremgangsmåde. De berørte lodsejere har meddelt samtykke til den påtænkte vandløbsrestaurering.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsforslaget vedrørende arealer ved Skærum Ådal betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet kan på baggrund af den fremlagte forundersøgelsesrapport af 6. februar 2019 fra Frederikshavn Kommune og de i øvrigt foreliggende oplysninger meddele dispensation til det ansøgte projekt. Det vurderes, at vandplansprojektet vil kunne medvirke til at fremme de særlige biologiske kvaliteter, som er i området.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

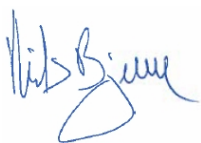
Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage

tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Med venlig hilsen

Niels Bjerre

Denne afgørelse sendes til:

1. Tage Leegaard,
2. Per Faurholt,
3. Miljøstyrelsen, København
4. Frederikshavn Kommune, att. Bo Christian Sørensen
5. Danmarks Naturfredningsforening, København
6. Danmarks Naturfredningsforening v/ Eigil Torp Olesen
7. Dansk Ornitologisk Forening, København
8. Dansk Ornitologisk Forening
9. Dansk Botanisk Forening v/ Flemming Thorning-Lund
10. Friluftsrådet, centralt
11. Friluftsrådet, Kreds Nordvest v/ Jørn Schjötler
12. Danny Møller Sørensen
13. Jonas Møller Sørensen
14. Peter Tegllund